

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

8 oktober 2001

ONTWERP VAN DECREET

tot wijziging van het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen

INHOUD

	Blz.
1. Memorie van toelichting	3
2. Voorontwerp van decreet	9
3. Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen	17
4. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	33
5. Advies van de Raad van State	43
6. Ontwerp van decreet	63

DAMES EN HEREN,

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMENE TOELICHTING

1. Situering van het ontwerp in het beleid inzake landschapszorg

De toepassing van de Wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen en het Decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen heeft in totaal ongeveer 2,7 % van het Vlaamse Gewest onder bescherming gesteld. Ofschoon heel wat gebieden konden worden gered, bestaat er tegenwoordig een brede consensus over dat dit niet volstaat. Bovendien heeft de beschermingstechniek, met name het werken met individuele ministeriële besluiten een aantal nadelen. De procedures zijn zwaar, tijdrovend en arbeidsintensief. Niet zelden worden beschermingsbesluiten vernietigd door de Raad van State wegens procedurefouten, strijdigheid met de hiërarchie der rechtsnormen, enz. Dit leidt dan weer tot rechtsonzekerheid bij de burger.

De landschapszorg staat voor een inhaaloperatie. Heel wat waardevolle landschappen gaan teloor omdat zij niet tijdig onder bescherming worden gesteld. Deze achterstand kan niet worden ingehaald met de huidige beschermingstechniek. Met de modernisering van het instrumentarium inzake ruimtelijke ordening liggen er op dit terrein kansen voor de landschapsbescherming, ook naar bevordering van de rechtszekerheid en vereenvoudiging van de regelgeving.

Het ligt daarom in de bedoeling van de minister een meer integraal beleid inzake landschapszorg te gaan voeren en de landschapsbescherming meer te integreren in de ruimtelijke ordening, met name in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. De individuele beschermingsbesluiten zouden dan beperkt kunnen blijven tot het verfijnen van de bescherming en het uitstippelen van het beheer van het beschermd landschap.

Om de integratie in de ruimtelijke ordening meer gestalte te geven zal de minister binnen korte tijd een bijkomend decretaal initiatief nemen.

In uitvoering van dat decreet zullen de meest waardevolle landschappen worden afgelijnd en hun belangrijkste kenmerken omschreven. Tevens zullen voor al deze landschappen enkele algemene voor-

schriften decretaal worden vastgelegd en als basisbescherming fungeren. Vervolgens zal worden voorzien dat lagere besturen bij de opmaak van Ruimtelijke Uitvoeringsplannen de kenmerken en kwaliteiten van deze waardevolle landschappen dienen te vertalen in de afbakening, voorschriften en bestemmingen van een Ruimtelijk Uitvoeringsplan dat betrekking heeft op het gebied. Deze procedurele integratie op het lagere bestuursniveau is te verkiezen boven de opmaak van een thematisch Ruimtelijk Uitvoeringsplan op Vlaams niveau aangezien in het laatste geval er onvoldoende garanties zouden zijn dat de landschappelijke kenmerken van waardevolle landschappen ook in planeringsprocessen op provinciaal en gemeentelijk niveau zou worden geïntegreerd. Ook uit oogpunt van de subsidiariteit is de voorgestelde werkwijze te verkiezen.

Het is echter duidelijk dat het nog een lange tijd zal duren eer de ruimtelijke uitvoeringsplannen gebiedsdekkend voor gans het Vlaamse Gewest zijn opgemaakt. Het zal naar schatting zeker nog gedurende 10 à 15 jaar nodig zijn om te blijven werken met het huidige systeem van in het Decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen.

Het nu voorliggende ontwerp van decreet wil in het bestaande decreet vooreerst het luik inzake beheer van beschermde landschappen versoepelen. De verplichting een beheerscommissie op te richten en een beheersplan op te maken blijkt in de praktijk niet haalbaar, onder meer wegens het voorkomen van vele verschillende eigenaars, enz. Doordat de beheerssubsidies zijn gekoppeld aan het beheersplan kunnen beheersmaatregelen niet worden gesubsidieerd. Daardoor raken eigenaars, gemeenten, enz. ontmoedigd. Het ontwerp wil daaraan verhelpen. Daarnaast wordt een nieuw luik aan het decreet toegevoegd, dat handelt over maatregelen voor de bevordering van de algemene landschapszorg. Dit heeft tot doel, door een stimuleringsbeleid, de landschapszorg ook buiten de beschermde landschappen te bevorderen. Verder worden ook een aantal onduidelijkheden in het decreet weggewerkt en een aantal kleinere wijzigingen doorgevoerd, om beter toepassing van het decreet te kunnen maken.

2. Krachtlijnen van het ontwerp

Een eerste aanpassing is de wijziging van het beheersluik van het decreet.

Aangezien de praktijk heeft uitgewezen dat de verplichting tot het oprichten van een beheerscommissie en het opstellen van een beheersplan voor een beschermd landschap of een deel ervan grote problemen stelde naar praktische haalbaarheid, wordt nu voorzien in de mogelijkheid tot het oprichten van een beheerscommissie en het opstellen van een beheersplan.

De Vlaamse regering zal dan de verdere voorwaarden inzake oprichting, samenstelling en werking van de beheerscommissies bepalen, evenals de voorwaarden inzake de opmaak en de uitvoering van de beheersplannen. Door de wijziging krijgt de beheerscommissie ook meer mogelijkheden om als een overlegplatform tussen de verschillende actoren te functioneren in plaats van de meer enge taak als loutere opdrachtgever voor het opstellen van een beheersplan.

Gezien het belang van een beheersplan voor een beschermd landschap om de beheersdoelstellingen te verwezenlijken, is het belangrijk om een onderscheid in te bouwen tussen de landschapspremie en de onderhoudspremie. Het blijft de bedoeling dat instandhoudings- en onderhoudswerken zoveel mogelijk in functie van een beheersplan gebeuren. Daarom wordt een extra stimulans ingebouwd ten voordele van de landschapspremie waarvoor een beheersplan noodzakelijk blijft.

De landschapspremie is iets verhoogd tegenover het oorspronkelijke decreet – om het onderscheid tussen de onderhoudspremie en de landschapspremie te beklemtonen -, maar anderzijds is de mogelijkheid tot een dubbele premie afgeschaft. Daarom heeft deze wijziging geen financiële weerslag.

Een tweede aanpassing betreft het doeltreffender maken van de beschermingsbesluiten en het werken van rechtsonzekerheid voor de burger.

Voortaan zal de teeltkeuze van niet alleen historisch permanent grasland maar ook van overig grasland en akkerland in een aantal "groene" of "geelgroene" bestemmingen kunnen geregeld worden in een beschermingsbesluit, met als bedoeling het behoud en / of herstel van historisch permanent grasland mogelijk te maken. In het uitvoeringsbesluit met betrekking tot het beheer zullen hiertoe ook stimulerende maatregelen worden uitgewerkt.

Een derde aanpassing is ingegeven uit de noodzaak tot het herstel van de rechtszekerheid van een aantal beschermde landschappen. Voornamelijk in de jaren '80 werden belangrijke en omvangrijke land-

schappen beschermd zoals de Brechtse Heide. Voor deze landschappen was het materieel onmogelijk om de beschermingsplannen die op basis van de kadastrale kaarten werden samengesteld mee te betekenen aan alle eigenaars. Soms waren er immers meer dan 20 plannen als bijlage bij het beschermingsbesluit en meer dan 500 eigenaars. Daarom werd aan alle eigenaars een volledige lijst bezorgd van alle beschermde percelen met aanduiding van de eigendomstoestand. Hierdoor waren zij perfect op de hoogte van de correcte juridische afbakening van de bescherming en werden hun belangen als eigenaar gevrijwaard. Nochtans wordt momenteel het niet-betekenen van de plannen zelf aangegrepen als argument om de rechtsgevolgen van de bescherming aan te vechten. Daarom is het belangrijk om de lijst van de kadastrale percelen met vermelding van de eigendomstoestand dezelfde juridische waarde te verlenen voor de betrokken landschappen.

Een vierde aanpassing betreft het feit dat net zoals bij stads- en dorpsgezichten karakteristieke gebouwen een belangrijke functie kunnen vervullen binnen een beschermd landschap. Voor hun instandhouding en onderhoud kan een gepast beleid worden gevoerd, zonder dat het daarbij de bedoeling is de instandhouding en het onderhoud van zonevreemde gebouwen te subsidiëren. Daarvoor is het nodig dat het decreet de aanduiding van karakteristieke gebouwen in een beschermd landschap mogelijk maakt. De gebouwen die opgenomen zijn in de inventaris van het bouwkundig erfgoed worden logischerwijze, binnen reeds beschermde landschappen, automatisch als karakteristiek beschouwd.

Een vijfde luik is ingegeven uit de noodzaak om in heel het Vlaams Gewest tot een integrale landschapszorg te kunnen komen die zich ook buiten de grenzen van de beschermde landschappen uitsrekt. In het huidige planproces van de ruimtelijke ordening en in de talrijke initiatieven van de verschillende overheden die een kwaliteitsvolle leefomgeving beogen, is het zonder twijfel duidelijk dat de landschapszorg en de bekommernis voor ons cultuurhistorisch erfgoed een essentieel onderdeel zijn in dit gegeven. Om een ruimtelijk gedifferentieerd en gebiedsgericht landschapsbeleid te kunnen uitvoeren en op een gepaste wijze te kunnen participeren in voornoemd proces, is het noodzakelijk een aantal mogelijkheden te bieden.

Zo wordt de mogelijkheid gecreëerd om een financiële bijdrage toe te kennen voor maatregelen ter bevordering van activiteiten die de cultuurhistorische of esthetische waarde van een landschap on-

dersteunen. Het is de bedoeling om via de milieu-convenant gestandaardiseerde landschapsrelevante subsidiereglementen financieel te ondersteunen. Op die wijze kan de Vlaamse regering de gemeenten ondersteunen bij hun uitgaven voor reglementen inzake landschapszorg.

Er wordt tevens een juridische grondslag gegeven aan de landschapsatlas en de landschapskenmerkenkaart voor het Vlaams Gewest die momenteel worden afgewerkt. Voor de relictten van de traditionele landschappen die in de landschapsatlas worden aangeduid, wordt voorzien in de mogelijkheid tot het verlenen van een financiële bijdrage voor maatregelen met het oog op het behoud, het herstel of de ontwikkeling van de cultuurhistorische of esthetische waarde ervan.

Een derde element betreft de mogelijkheid voor een financiële bijdrage ten behoeve van de cultuurhistorische of esthetische landschapskenmerken in definitief erkende regionale landschappen. Het is de bedoeling te werken met landschapsteams en landschapsanimatoren voor een beheer in de als regionaal landschap aangeduide gebieden. Deze maatregelen beogen een meerwaarde en moeten afgestemd zijn op de taken die de regionale landschappen werden toebedeeld vanuit het decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Artikel 19 § 1 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt dat de decreten vermelden of zij aangelegenheden regelen bedoeld in artikel 59bis van de Grondwet (zie art. 127, 128 en 129 *nieuwe Grondwet*) of in artikel 107quater van de Grondwet (zie art. 39 *nieuwe Grondwet*). Door de wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 werd de bevoegdheid inzake monumenten en landschappen een gewestelijke aangelegenheid zoals bepaald in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Door dit artikel wordt de titel van het decreet gewijzigd in "decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg". Deze nieuwe titel geeft uiting aan het feit dat een integrale landschapszorg wordt beoogd. Daartoe wordt aan het decreet een hoofd-

stuk toegevoegd, dat handelt over landschappen in het algemeen en niet enkel over beschermde landschappen.

Artikel 3

Aan het decreet van 16 april 1996 wordt een nieuw hoofdstuk toegevoegd, cf. artikel 10, waardoor de doelstelling van het decreet wordt verruimd tot de algemene landschapszorg.

Artikel 4

Gelet op de verruiming van de doelstelling van het decreet is het aangewezen de definitie van de 'algemene landschapszorg' toe te voegen. Het begrip 'kleine landschapselementen' dat is opgenomen in deze definitie dient te worden begrepen zoals gedefinieerd in het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21/10/1997 (art 2,6°).

Artikel 5

Artikel 5 1° voegt aan het artikel 6 § 2, 4° van het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen de zinsnede "en in voorkomend geval voor het landschap karakteristieke gebouwen" toe. Het betreft karakteristieke gebouwen die al dan niet deel uitmaken van een complex, waarvan het uitzicht doorgaans het visuele beeld van het landschap mede bepaalt.

Die gebouwen worden aangeduid op het plan dat bij het beschermingsbesluit hoort. Het aanduiden van dergelijke meestal beeldbepalende gebouwen kan nuttig en relevant zijn met betrekking tot de premieregeling en de opmaak van beheersplannen. Zo zouden ten aanzien van karakteristieke hoeves subsidies verleend kunnen worden voor een materiaalkeuze die voor de betrokkene een meerkost uitmaakt maar die aangepast is aan het landschap. Het kan echter niet de bedoeling zijn het onderhoud en de instandhouding van zonevreemde gebouwen te subsidiëren.

Aan de term "het relevant actueel gebruik van het geheel van de gronden" wordt niets gewijzigd. De oorspronkelijke bedoeling en verantwoording blijven behouden. Zij werden als volgt verwoord: "De rechtszekerheid gebiedt dat een plan over het ge-

heel van het gebruik van de gronden wordt opge-
maakt voor zover het relevant is. Het begrip rele-
vant moet beschouwd worden in functie van de be-
schermingsvoorschriften van de individuele be-
schermingsbesluiten. Indien landschapselementen
een buffer nodig hebben dienen deze mee opgeno-
men te worden in het plan."

Artikel 5 2° vervangt artikel 6 § 3 eerste lid van het
decreet. De huidige regeling is ondoordacht. Zo
kan onder meer de teeltkeuze op grasland in ande-
re gebieden dan agrarische gebieden worden gere-
geld, zelfs als het geen historisch permanent gras-
land is, maar voor akkerland kan het dan weer ner-
gens. In de praktijk komt het veel voor dat zelfs in
natuurgebieden op het gewestplan historisch per-
manente graslanden legaal of illegaal werden om-
gezet naar intensieve akkers. De huidige regeling
geeft geen mogelijkheid om aan graslandherstel te
doen om historisch permanente graslandcom-
plexen te herstellen, daar waar artikel 2 van het de-
creet nochtans het herstel van beschermde land-
schappen als doelstelling vermeldt. In de nieuwe
regeling wordt daaraan tegemoetgekomen en
wordt tevens duidelijkheid en rechtszekerheid ge-
schapen. De teeltkeuze van actueel agrarisch
geëxploiteerde gronden kan niet worden beperkt
behoudens voor wat betreft historisch permanent
grasland (dit is identiek aan de huidige regeling) en
overig grasland en akkerland met het oog op gras-
landherstel in een reeks ruimtelijke bestemmingen
die overeenkomen met deze opgesomd in artikel
20 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende
het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (globaal
gezien "groene" en "geelgroene" bestemmingen),
en in beschermde duingebieden overeenkomstig
het decreet van 14 juli 1993 houdende maatregelen
tot bescherming van de kustduinen. In de bescher-
mingsbesluiten wordt aangegeven waar er zich his-
torisch permanent grasland bevindt en op welke
overige percelen men graslandherstel nastreeft.

Artikel 6

Voor artikel 6 1° en 2° wordt verwezen naar wat
onder het vorige artikel werd uiteengezet.

De laatste wijziging betreft een technische aanpas-
sing in verband met de wijziging van het artikel 16
van hetzelfde decreet.

Artikel 7

Dit artikel vervangt het artikel 16 van hetzelfde de-
creet. Het schrapt de verplichting van het oprich-
ten van beheerscommissie en van het opmaken van
een beheersplan voor elk nieuw definitief be-
schermde landschap. De ervaring van de afdeling
Monumenten & Landschappen wijst uit dat de uit-
voering van een verplicht beheersplan zich niet
zomaar laat afdwingen gezien de complexe eigen-
domstoestand van heel wat beschermde landschap-
pen en gezien de uitvoering momenteel enkel op
vrijwillige basis kan gebeuren. De bepaling streeft
een rationalisering na van de te volgen procedures.
De zinsnede dat het beheersplan in overeenstem-
ming dient te zijn met het natuurrichtplan bepaald
in de artikelen 48 en 50 van het decreet van 21 ok-
tober 1997 betreffende het natuurbehoud en het
natuurlijk milieu, blijft behouden. Het spreekt ech-
ter voor zich dat de natuurrichtplannen rekening
zullen moeten houden met bestaande bescher-
mingsbesluiten en landschapsbeheersplannen. Zij
hebben immers rechtsverhoudingen gecreëerd tus-
sen de burger en de overheid.

Wanneer bosbeheersplannen bestaan of opgesteld
worden in beschermde landschappen is het logisch
dat uiteindelijk slechts 1 beheersplan wordt opge-
maakt waarbij het bosbeheersluik en het land-
schapsbeheersluik elkaar evenwichtig aanvullen.
Deze paragraaf voorziet de mogelijkheid dat bos-
beheersplannen met een landschapsluik beroep
kunnen doen op de mogelijkheden van het nieuwe
artikel 17 § 4. De paragraaf regelt verder dat de
Vlaamse regering de nadere regels kan bepalen om
deze beheersplannen te integreren.

Artikel 8

In dit artikel wordt het premiestelsel en de bepa-
lingen over het beheersplan herzien ten gevolge
van de wijziging in vorig artikel.

De financiële regeling wordt niet meer gekoppeld
aan het beheersplan. Door het aanbieden van ver-
ruimde mogelijkheden is het noodzakelijk van be-
heersdoelstellingen te spreken in plaats van het be-
heersplan.

De financiële regeling wordt opgesplitst naar ana-
logie van het premiestelsel voor de beschermde
monumenten in een onderhoudspremie en een
landschapspremie.

De onderhoudspremie dient voor de ondersteu-
ning en stimulering van instandhoudings- en on-

derhoudswerken. Het is de bedoeling met een eenvoudige procedure en binnen beperkte budgetten het normale onderhoud van delen van een landschap te ondersteunen. Dit moet worden aangezien als een "bewarende" maatregel om de aanwezige landschapswaarden te kunnen veiligstellen (standstill). De onderhoudspremie kan toegekend worden aan de eigenaars maar ook aan een persoon die met goedkeuring van de betrokken eigenaars de aangevraagde werken uitvoert. De onderhoudspremie die voorgesteld wordt in het kader van het landschapsdecreet heeft precies de bedoeling het behoud van het erfgoed (natuurlijk en cultuurhistorisch) op een positieve manier te ondersteunen en het erfgoed voor verder verval te behoeden. In het geval dat de onderhoudspremie betrekking heeft op vergunningsplichtige activiteiten in het kader van om het even welke wetgeving staat het de vergunningverlenende overheid vrij de onderhoudswerken negatief te adviseren of randvoorwaarden op te leggen. Om te voorkomen dat er strijdigheid zou kunnen ontstaan tussen instandhoudings- en onderhoudswerken en de bepalingen van een eventueel goedgekeurd natuurrichtplan voor het betreffende beschermde landschap of een deel ervan, wordt vastgelegd dat deze werken in overeenstemming moeten zijn met het natuurrichtplan.

De landschapspremie wordt toegekend op basis van een beheersplan voor het geheel of voor een deel van het landschap. Hiermee wordt een integraal beheer nagestreefd van het gehele landschap of deeltakten ervan. Een hogere premiemogelijkheid die geldt voor zowel de opmaak als de uitvoering van het beheersplan dient als stimulans.

Dit geldt ook voor de opmaak en uitvoering van beheersplannen voor wat betreft de cultuurhistorische en esthetische aspecten van erkende natuurreervaten zoals bedoeld in artikel 72 § 2 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, die liggen in beschermde landschappen, voor zover ze conform zijn aan het advies dat de administratie bevoegd voor landschappen over dit beheersplan heeft uitgebracht.

In het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse regering met betrekking tot de onderhoudspremie zal rekening worden gehouden met de bepalingen van de Europese habitat- en vogelrichtlijn en de 'Code Goede Natuurpraktijk'. De voorwaarden van de onderhouds- en landschapspremie bedoeld in § 7 bevatten ook de regels die betrekking hebben op de niet-cumuleerbaarheid van deze premies met andere subsidies vanwege de Vlaamse Gemeenschap voor dezelfde werkzaamheden.

Artikel 9

Aan het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen worden een aantal bepalingen toegevoegd om de algemene landschapszorg in het Vlaams gewest mogelijk te maken. Voor de duidelijkheid worden ze gegroepeerd in een nieuw hoofdstuk. Die maatregelen en activiteiten worden in drie artikelen algemeen beschreven. Ze zullen verder worden omschreven en uitgewerkt in uitvoeringsbesluiten omdat op die manier grondiger kan gewerkt worden en sneller op wijzigende situaties kan ingespeeld worden. De voorwaarden tot het bekomen van die financiële bijdrage waarvan sprake in de artikels 18 quater, quinques en sexies bevatten ook de regels die betrekking hebben op de niet-cumuleerbaarheid van deze financiële bijdrage met andere subsidies vanwege de Vlaamse gemeenschap voor dezelfde werkzaamheden. De drie maatregelen zijn complementair opgevat en bevatten een onderlinge gradatie van meer algemeen en minder ingrijpend (een 'optie' landschapszorg in de milieuconvenant gericht naar alle gemeenten) tot gebiedsgericht en meer indringend (op het niveau van de regionale landschappen).

Het nieuwe art. 18 quater voorziet in de mogelijkheid om ook buiten de beschermde landschappen voor maatregelen ter bevordering van activiteiten die de cultuurhistorische of esthetische waarden van een landschap ondersteunen, een financiële bijdrage toe te kennen. Er worden subsidiepakketten beoogd voor het beheer van landschapselementen die relevant zijn voor erfgoedzorg. Om die procedure administratief haalbaar te maken wordt via de gemeenten gewerkt. Het is de bedoeling om via optie landschapszorg binnen de milieuconvenant gestandaardiseerde landschapsrelevante subsidieelementen financieel te ondersteunen. Met deze maatregel kan men in principe het volledige buitengebied bereiken. Deze maatregel is bedoeld om ook niet landbouwers te ondersteunen bij bijvoorbeeld de aanleg, onderhoud en herstel van kleine landschapselementen en/of het onderhoud en het herstel van het klein historisch erfgoed.

Het nieuwe art. 18 quinques geeft een juridische grondslag aan de landschapsatlas en de landschapsskenmerkenkaart voor het Vlaams Gewest. De landschapsatlas en landschapsskenmerkenkaart laten toe om bepaalde maatregelen van landschapszorg gebiedsgericht in te zetten. Zo is het onder meer het opzet om in de relictzones van de traditionele landschappen een financiële bijdrage te verlenen voor maatregelen met het oog op het behoud, het herstel of de ontwikkeling van de cultuurhistori-

sche of esthetische waarde ervan. Een eerste concrete maatregel is als volgt opgevat : voor het uitvoeren van beheerspakketten voor kleine landschapselementen in de vernoemde relictzones, zullen landbouwers in hoofdberoep en nevenberoep een bijkomende financiële stimulans ontvangen van 30% bovenop het basisbedrag dat is voorzien in deze beheerspakketten.

Het nieuwe art. 18 sexies bevat de mogelijkheid voor een financiële bijdrage ten behoeve van het behoud of het herstel van de cultuurhistorische of esthetische landschapkenmerken in definitief erkende regionale landschappen. Het is de bedoeling te werken met landschapsteams en landschapsanimatoren. Via de voorwaarden en de procedure die de Vlaamse regering zal bepalen (§ 2) zullen deze maatregelen afgestemd worden op de taken die de regionale landschappen werden toebedeeld vanuit het decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Artikel 10

Omdat in het nieuwe systeem een beheersplan niet meer verplicht is, doet het nieuwe artikel 6 § 1 van het decreet de verplichting om binnen de twee jaar een beheersplan op te stellen, eveneens vervallen.

De aanvulling voorzien in § 2 is noodzakelijk om de rechtszekerheid te herstellen voor een reeks beschermingen uit de jaren '80 van grotere landschappen met vele eigenaars, waarvoor het op dat moment technisch en materieel niet mogelijk was om het plan dat bij het beschermingsbesluit hoorde te reproduceren voor al de eigenaars. Om dit op te lossen werd toen een lijst opgesteld waarin de beschermde percelen en hun eigendomstitel werden opgesomd. Die lijst bevat inhoudelijk eigenlijk meer informatie dan het plan zelf, maar het niet betekenen van het plan werd nadien als een vormgebrek beschouwd door de Raad van State. Dit artikel stelt voor die beschermde landschappen de lijst van de kadastrale percelen met eigendomstoestand gelijk aan het plan.

§ 3 voorziet, in navolging van de wijziging van art. 6 § 2, 4° en art. 10 § 1, 4° van het decreet in de mogelijkheid om ook in reeds beschermde landschappen karakteristieke gebouwen aan te duiden.

Gebouwen die opgenomen zijn in de inventaris van het bouwkundig erfgoed en voor zover ze op het ogenblik van de bescherming nog bestaan, zijn in reeds beschermde landschappen steeds karakteristieke gebouwen.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAELE

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en
Buitenlands Beleid,*

Paul VAN GREMBERGEN

VOORONTWERP DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

tot wijziging van het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Het opschrift van het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen wordt vervangen door wat volgt : "decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg".

Artikel 3

Artikel 2 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

"Artikel 2

Dit decreet regelt de bescherming van landschappen, de instandhouding, het herstel en het beheer van de in het Vlaamse Gewest gelegen beschermde landschappen en de maatregelen voor de bevordering van de algemene landschapszorg."

Artikel 4

Aan artikel 3 van hetzelfde decreet wordt een 7° toegevoegd die luidt als volgt :

7° algemene landschapszorg : het stimuleren van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van cultuur-historische, fysisch-geografische en esthetische landschapswaarden, alsook van de kleine landschapselementen"

Artikel 5

In artikel 6 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in § 2 wordt 4° vervangen door wat volgt :

"4° een plan als bijlage dat de grenzen van het landschap, het relevant actueel gebruik van het geheel van de gronden en in voorkomend geval de voor het landschap karakteristieke gebouwen aangeeft."

2° In § 3 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt :

"Het besluit tot voorlopige bescherming kan de teeltkeuze van actueel agrarisch geëxploiteerde gronden niet beperken behoudens voor wat betreft :

1° historisch permanent grasland ;

2° overig grasland of akkerland, met het oog op het herstel van historisch permanent grasland, gelegen in :

a) de groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang, agrarische gebieden met bijzondere waarde, natuurontwikkelingsgebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met als overdruk overstromingsgebied, wachtbekkens en militaire domeinen, ontginningsgebieden die een van de in dit artikel genoemde bestemmingen als nabestemming hebben, op de plannen van aanleg met toepassing van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996 of de ruimtelijke uitvoeringsplannen met toepassing van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening ;

b) de beschermde duingebieden, met toepassing van het decreet van 14 juli 1993 houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen."

Artikel 6

In artikel 10 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in § 1 wordt 4° vervangen door wat volgt :

"4° een plan als bijlage dat de grenzen van het landschap, het relevant actueel gebruik van het geheel van de gronden en in voorkomend geval de voor het landschap karakteristieke gebouwen aangeeft."

2° In § 2 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt :

"Het besluit tot bescherming kan de teeltkeuze van actueel agrarisch geëxploiteerde gronden niet beperken behoudens voor wat betreft :

1° historisch permanent grasland ;

2° overig grasland of akkerland, met het oog op het herstel van historisch permanent grasland, gelegen in :

a) de groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang, agrarische gebieden met bijzondere waarde, natuurontwikkelingsgebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met als overdruk overstromingsgebied, wachtbekkens en militaire domeinen, ontginningsgebieden die een van de in dit artikel genoemde bestemmingen als nabestemming hebben, op de plan-

nen van aanleg met toepassing van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996 of de ruimtelijke uitvoeringsplannen met toepassing van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening ;

- b) de beschermde duingebieden met toepassing van het decreet van 14 juli 1993 houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen"

3° In § 2, tweede lid, worden de woorden "artikel 16 § 3" vervangen door de woorden "artikel 16, § 1".

Artikel 7

Artikel 12 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

"Artikel 12

Het besluit tot voorlopige of definitieve bescherming als landschap is bindend en er mag alleen van worden afgeweken in de door dit decreet bepaalde gevallen en vormen. De verplichtingen die voortvloeien uit het besluit gelden cumulatief met eventuele verplichtingen die uit andere wetgeving voortvloeien."

Artikel 8

Artikel 16 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

"Artikel 16

§ 1. Met het oog op het verwezenlijken van de beheersdoelstellingen, bedoeld in artikel 10, § 1, 3°, kan voor een beschermd landschap of een deel ervan een beheerscommissie worden opgericht en een beheersplan worden opgesteld.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels inzake oprichting, samenstelling en werking van deze beheerscommissies.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt eveneens de nadere regels inzake de opmaak en de uitvoering van de beheersplannen. Het beheersplan moet in overeenstemming zijn met het natuurrichtplan, bepaald in artikel 48 en 50 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

§ 4. Een goedgekeurd beheersplan in het kader van het bosdecreet van 13 juni 1990, dat aangevuld wordt met een luik waarin maatregelen ter verwezenlijking van de beheersdoelstellingen voor een beschermd landschap zijn opgenomen, kan gelijkgesteld worden aan het beheersplan, bedoeld in artikel 16, § 1. De Vlaamse regering kan hiervoor nadere regels vaststellen."

Artikel 9

In artikel 17 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In § 1 worden de woorden "het beheersplan" vervangen door de woorden "de beheersdoelstellingen".

2° In § 2 worden de woorden "zoals vastgelegd in het door de Vlaamse regering goedgekeurde beheersplan" geschrapt.

3° § 3 en § 4 worden vervangen door wat volgt :

"§ 3. Voor instandhoudings- en onderhoudswerken in beschermde landschappen kan het Vlaamse Gewest een onderhoudspremie verlenen. Indien er voor een beschermd landschap of delen ervan een goedgekeurd natuurrichtplan bestaat, dienen deze werken in overeenstemming te zijn met dat plan. De onderhoudspremie bedraagt maximaal 40 %.

§ 4. Voor de opmaak en de uitvoering van de beheersplannen voor beschermde landschappen kan het Vlaamse Gewest een landschapspremie verlenen.

Deze landschapspremie is samengesteld uit de bijdragen van het Vlaamse Gewest en de provincie(s) en de gemeente(n) in kwestie, in de volgende procentuele verhouding :

1° voor het opmaken van het beheersplan :

Gewest : 80% ;

2° voor instandhoudings-, onderhouds-, herstel- en verbeteringswerken :

a) Gewest : 50 %

b) Provincie : 10 %

c) Gemeente : 10 % ;

3° voor ontsluitings-, onderzoeks- en voorlichtingswerkzaamheden :

Gewest : 20 %."

4° Er wordt een § 5 tot en met § 7 toegevoegd die luiden als volgt :

"§ 5. Voor de opmaak en de uitvoering van beheersplannen van erkende natuurreservaten zoals bedoeld in artikel 72, § 2, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu kan het Vlaamse Gewest een landschapspremie verlenen, voor zover ze conform zijn aan het advies van de administratie, bevoegd voor landschappen.

De landschapspremie is samengesteld uit de bijdragen van het Vlaamse Gewest en de provincie(s) en de gemeente(n) in kwestie, in de volgende procentuele verhouding :

1° voor het opmaken van een beschrijving van de cultuurhistorische of esthetische waarden van het landschap in het beheersplan :

Gewest : 80% ;

2° voor de in het beheersplan van het natuurreservaat opgesomde instandhoudings-, onderhouds-, herstel- en verbeteringswerken om cultuurhistorische of esthetische redenen :

a) Gewest : 50 %

b) Provincie : 10 %

c) Gemeente : 10 %.

§ 6. De onderhouds- of landschapspremie wordt toegekend aan de persoon die met goedkeuring van de betrokken eigenaars en houders van zakelijke en/of persoonlijke rechten, de door haar of hem aangevraagde werken uitvoert.

§ 7. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden en de procedure van de onderhouds- en landschapspremie."

Artikel 10

In hetzelfde decreet wordt een hoofdstuk Vbis ingevoegd dat luidt als volgt :

"HOOFDSTUK Vbis

Maatregelen voor algemene landschapszorg".

Artikel 18bis

§ 1. Voor maatregelen ten behoeve van de algemene landschapszorg kan de Vlaamse regering een financiële bijdrage toekennen aan de gemeenten.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden en de procedure van die financiële bijdrage.

Artikel 18ter

§ 1. Met het oog op het beleid inzake algemene landschapszorg, kan de Vlaamse regering een landschapsatlas en een landschapskenmerkenkaart voor het Vlaamse Gewest vaststellen.

De landschapsatlas is de atlas van de relictten van de traditionele landschappen, waarin de landschapskenmerken weergegeven worden voor zover deze een erfgoedwaarde hebben.

In de landschapskenmerkenkaart worden naast de landschapskenmerken die een erfgoedwaarde hebben ook andere ruimtelijk structurerende landschapskenmerken opgenomen.

§ 2. Op basis van de landschapsatlas en de landschapskenmerkenkaart kan de Vlaamse regering voor maatregelen ten behoeve van de algemene landschapszorg een financiële bijdrage toekennen.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden en de procedure voor het toekennen van die bijdrage.

Artikel 18quater

§ 1. Voor de algemene landschapszorg in definitief erkende regionale landschappen zoals bepaald in artikel 54 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, kan de Vlaamse regering een financiële bijdrage toekennen aan deze regionale landschappen.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden en de procedure voor het toekennen van die bijdrage."

Artikel 11

In artikel 22 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In § 2, tweede lid worden de woorden : "met uitzondering van de verplichting om binnen de twee jaar een beheersplan op te stellen" geschrapt.

2° Aan § 2 wordt een derde lid toegevoegd dat luidt als volgt :

"Voor beschermingsbesluiten, genomen met toepassing van de wet van 7 augustus 1931, gewijzigd bij de decreten van 13 juli 1972 en 14 juli 1993, wordt de lijst van de kadastrale percelen met eigendomstoestand gelijkgesteld aan het plan."

3° Er wordt een § 3 toegevoegd die luidt als volgt :

"§ 3. De Vlaamse regering kan voor het landschap karakteristieke gebouwen aanduiden in reeds beschermde landschappen.

Gebouwen die opgenomen zijn in de inventaris van het bouwkundig erfgoed en die gelegen zijn binnen reeds beschermde landschappen worden gelijkgesteld met voor het landschap karakteristieke gebouwen."

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAELE

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Sport,*

Johan SAUWENS

ADVIES VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

MiNa-Raad
Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen

Advies

van 7 september 2000
over het voorontwerp van decreet tot
wijziging van het decreet houdende
bescherming van landschappen

INLEIDING

De MiNa-Raad ontving op 10 augustus 2000 een adviesvraag van de Vlaamse minister voor Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport betreffende het voorontwerp van het decreet tot wijziging van het decreet houdende bescherming van landschappen.¹ Met voorliggend advies komt de Raad tegemoet aan de gevraagde adviestermin van 1 maand.

Volgens de memorie van toelichting beoogt het voorliggend voorontwerp in eerste instantie een versoepeling van het beheer van beschermde landschappen. Bijkomend worden de doelstellingen van het landschapsdecreet sterk verruimd. Symbolisch voor deze verruiming is de voorgestelde titelwijziging naar "decreet betreffende de landschapszorg". Het voorontwerp van decreet voert hiertoe algemene, stimulerende maatregelen in voor de bevordering van de landschapszorg (dus ook buiten de beschermde landschappen).

De MiNa-Raad behandelde dit voorontwerp van decreet tijdens zijn zitting van 7 september 2000. Voorliggend advies werd op deze zitting vastgesteld met minderheidsstandpunten van Boerenbond, ACV, ABVV, VEV en Unizo.

prof. dr. R.F. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad

¹ Decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen. Verder afgekort als *landschapsdecreet*

I. BELEIDSCONTEXT

1. **Situering adviesvraag.** Het voorliggend voorontwerp tot wijziging van het landschapsdecreet groepeert in een eerste luik voorstellen tot aanpassing van de procedure en het beheer van beschermde landschappen. Deze wijzigingen zijn grotendeels gericht op de versoepeling van de beschermingsprocedure voor beschermde landschappen. Zo worden onder meer de oprichting van een beheerscommissie en de opstelling van beheersplannen niet meer verplicht gemaakt. Andere bijstellingen zijn volgens de memorie van toelichting: het loskoppelen van beheersvergoedingen van het beheersplan, de opname van karakteristieke gebouwen, de beperking van de teeltkeuze en het versterken van de rechtszekerheid.

Een tweede deel van de wijzigingen is gericht op de verruiming van de doelstellingen van het landschapsdecreet. Een nieuw luik van het landschapsdecreet groepeert algemene, stimulerende maatregelen voor de bevordering van de landschapszorg buiten de beschermde landschappen.

Volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp is een inhaaloperatie voor landschapszorg noodzakelijk. "Heel wat waardevolle landschappen gaan verloren omdat zij niet tijdig onder bescherming worden gesteld. De procedures zijn zwaar, tijdrovend en arbeidsintensief. Met de huidige beschermingstechniek kan de achterstand niet worden ingehaald. Er is nood aan een meer integraal beleid inzake landschapszorg en aan de integratie van landschapsbescherming in de ruimtelijke ordening via ruimtelijke uitvoeringsplannen."

2. **Beleidsnota Landschappen.** De beleidsnota "Monumenten, Landschappen en Archeologie 2000-2004" kondigde reeds de activering en verruiming aan van het landschappenbeleid. De beleidsnota benadrukt dat hierbij meerdere partners worden betrokken. Een verankering van het belangrijkste landschappelijk erfgoed en het opstarten van een integrale zorg voor alle landschappen vereist een goede afstemming met de ruimtelijke ordening, het landbouw-, natuur- en bosbeleid. Naast het bestaande instrumentarium gericht op passieve bescherming van kleine en duidelijk omliggende gebieden worden een beperkt aantal instrumenten ontwikkeld om uiteindelijk een actieve landschapszorg over het volledige Vlaamse grondgebied mogelijk te maken.

De beleidsnota stelt verder dat op langere termijn een maximale synergie en afstemming tussen de landschapszorg en het natuurbehoud moet worden nagestreefd. Dit moet ertoe leiden dat natuur en landschap evenwaardige partners worden waarbij cultuurhistorie, esthetiek en natuur op voet van gelijkheid behandeld worden. Tegelijkertijd zou een belangrijke stap kunnen gezet worden naar meer uniformiteit in procedures en integratie van beslissingen. De

beleidsnota beklemtoont dat in overleg met betrokken collega minister nog tijdens deze legislatuur voorstellen worden ontwikkeld.²

² Zoals uit de verdere tekst van dit advies zal blijken heeft de Raad meermaals beroep moeten doen op de beleidsnota "Monumenten, Landschappen en Archeologie 2000-2004" om de voorstellen tot wijziging van het landschapsdecreet verder te kunnen situeren en te bevatten.

II. ADVIES

3. **Algemene beoordeling.** De Raad erkent dat er nood is aan een verruimde zorg voor het landschap en aan de integratie van landschapsbescherming in andere beleidsdomeinen. Momenteel is slechts 3 % van het Vlaams grondgebied aangeduid als beschermd landschap. De Raad heeft begrip voor de administratieve knelpunten in de bestaande procedure voor bescherming van een landschap. Dit neemt niet weg dat de Raad in het voorontwerp nog belangrijke tekortkomingen ziet. De meest prioritaire zijn:

- de bepalingen inzake algemene landschapszorg in het nieuwe hoofdstuk VI bis zijn onvoldoende afgestemd op de andere bepalingen inzake bescherming van landschap,
- de diverse financiële steunmaatregelen die in het voorontwerp worden ingevoerd behoeven onderlinge afstemming; ook afstemming met andere, sectorale financieringsmechanismen is noodzakelijk,
- het voorontwerp geeft een eerste aanzet tot integratie van landschap in andere instrumenten, maar algemeen is er volgens de Raad nood aan een sterkere afstemming en coördinatie met het ruimtelijk beleid, het milieubeleid en het natuur- en bosbeleid,

STANDPUNT BOERENBOND, ACV, ABVV, VEV, UNIZO bij par. 3

In de Memorie van Toelichting verwijzend naar gedateerde rechtspraak heft het ontwerp van decreet de planologische waarborgsclausule op van artikel 12. Deze clausule komt nog voor in artikel 9 van het natuurbehoudsdecreet. De Boerenbond vindt de schrapping van deze clausule onterecht daar in recentere rechtspraak van de Raad van State nr. 34.063 van 15 februari 1990 gesteld wordt dat de overheid ook bij beschermingen met het oog op het waarborgen van de rechtszekerheid moet rekening houden met de hiërarchie der rechtsnormen en met de bindende en verordenende kracht van de plannen van aanleg.

- het niet meer verplicht maken van het beheersplan kan leiden tot belangrijke problemen i.v.m. afstemming en controleerbaarheid met andere sectorale plannen en maatregelen,
- het voorontwerp bevat nog talrijke juridisch-technische tekortkomingen.

4. **Algemene landschapszorg.** De Raad erkent de nood aan een algemene zorg voor het landschap. De Raad meent evenwel dat de bepalingen inzake algemene landschapszorg (hoofdstuk VI bis) onvoldoende zijn afgestemd met de bepalingen inzake bescherming van landschap.

De noodzaak van afstemming stelt zich onder meer bij het vastleggen van definities en doelstellingen. De Raad stelt bijvoorbeeld vast dat het begrip landschap in het landschapsdecreet zeer eng gedefinieerd is naar "gebieden met een geringe dichtheid van bebouwing". Dit was te verantwoorden vanuit de oorspronkelijke doelstelling inzake bescherming van waardevolle landschappen in het landelijk gebied. Vanuit de verruiming van de doelstellingen van het landschapsdecreet naar algemene landschapszorg valt een ruimere begripsbepaling te overwegen. De Raad zou willen verwijzen naar de definitie van landschap, die in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen gehanteerd wordt: "Het landschap is een resultante van de dynamische wisselwerking tussen de fysische omstandigheden (het abiotisch en biotisch milieu) en de menselijke activiteiten."

De Raad stelt ook voor om het begrip *algemene landschapszorg* op te nemen in de lijst van begrippen. Uitgaande van de bepalingen van artikel 21 zou *algemene landschapszorg* kunnen omschreven worden als "het stimuleren van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van cultuurhistorische en esthetische landschapswaarden".

Tenslotte beveelt de Raad aan om algemene landschapszorg uitdrukkelijk op te nemen in de doelstellingen van het landschapsdecreet. Artikel 2 van het landschapsdecreet omschrijft de algemene doelstelling van het decreet als "de bescherming van landschappen en de instandhouding, het herstel en het beheer van de in het Vlaamse Gewest gelegen beschermde landschappen."

Afstemming is tevens gewenst voor de ingevoerde beleidsinstrumenten inzake algemene landschapszorg. Dit geldt bijvoorbeeld voor de bepalingen betreffende de landschapsatlas (artikel 21ter). De Raad erkent de landschapsatlas als een doelmatig instrument voor inventarisatie van waardevolle landschappen. De Raad betreurt evenwel dat dit instrument in het voorontwerp enkel ingevoerd wordt "met het oog op het subsidiebesluit inzake landschapszorg".³ Inventariseren van waardevolle landschappen en van landschapskenmerken met een belangrijke erfgoedwaarde is een eerste stap in een beleidsproces. Op basis van een grondige inventarisatie kunnen vervolgens maatregelen (niet alleen financiële) aan de sectoren en betrokkenen worden voorgesteld en uitgewerkt, gedifferentieerd naar de verschillende gebiedstypen. Zoals de bepalingen van de landschapsatlas momenteel zijn uitgewerkt is bijvoorbeeld ook niet duidelijk hoe de meest waardevolle landschappen zoals ankerplaatsen en relictzones⁴ zich verhouden tot de beschermde landschappen. Algemeen kan aangenomen worden dat de meest waardevolle landschappen (dus ankerplaatsen en relictzones) in aanmerking

³ Artikel 21ter § 1. Met het oog op het subsidiebeleid inzake landschapszorg, kan de Vlaamse regering een landschapsatlas en een landschapskenmerkenkaart voor het Vlaamse Gewest vaststellen.

⁴ Beide begrippen worden nieuw ingevoerd in het landschapsdecreet.

komen voor bescherming als landschap. Ook voor de verschillende financiële steunmaatregelen voor algemene landschapszorg is afstemming met de bepalingen voor beschermde landschappen noodzakelijk. In volgende paragraaf gaat de Raad hier verder op in.

5. **Financiële steun: nood aan verduidelijking en afstemming.** Het voorontwerp bevat verschillende maatregelen voor financiële steun. Het landschapsdecreet voorzag reeds in financiële steun voor instandhoudings-, herstel- en beheersmaatregelen in beschermde landschappen. Het voorontwerp introduceert bijkomend drie financiële steunmaatregelen inzake algemene landschapszorg: (1) financiële steun aan de gemeenten voor maatregelen die de cultuurhistorische of esthetische waarde van een landschap ondersteunen, (2) financiële steun voor behoud, herstel of ontwikkeling van de cultuurhistorische waarde van ankerplaatsen en relictzones, (3) financiële steun voor cultuurhistorische en esthetische landschapskenmerken in definitief erkende regionale landschappen. Voor de financiering in beschermde landschappen voorziet het voorontwerp deels in de loskoppeling van de beheerssubsidies en het beheersplan. Een onderscheid wordt gemaakt tussen *landschapspremie* en *onderhoudspremie*. Voor de landschapspremie blijft een beheersplan noodzakelijk. Voor de instandhoudings- en onderhoudswerken die niet gebeuren in functie van een beheersplan wordt een *onderhoudspremie* voorzien. Door de landschapspremie beduidend hoger te stellen dan de onderhoudspremie beoogt het voorontwerp de opmaak van een beheersplan te stimuleren.

De Raad wijst op de grote onduidelijkheid over de concrete invulling van de financiële steun voor algemene landschapszorg. Het voorontwerp kondigt aan dat de drie steunmaatregelen verder zullen omschreven en uitgewerkt worden in een uitvoeringsbesluit. De memorie van toelichting rechtvaardigt de keuze voor een besluit omdat "op die manier grondiger kan gewerkt worden en sneller op wijzigende situaties kan ingespeeld worden". De Raad stelt vast dat dit in schril contrast staat met de zeer gedetailleerde invulling van de financiële steun voor beschermde landschappen. Hier wordt blijkbaar niet geopteerd voor de voordelen van een besluit.

De Raad meent dat alleszins meer duidelijkheid moet ontstaan over:

- (1) de beoogde doelgroep. De steun voor algemene landschapszorg is gericht naar de gemeenten. De memorie van toelichting verduidelijkt dat "via de milieuconvenant gestandaardiseerde landschapsrelevante subsidiereglementen worden ondersteund. Op die wijze kan de Vlaamse Regering de gemeenten ondersteunen bij hun uitgaven voor reglementen

inzake landschapszorg.”⁵ Voor de financiële steun voor ankerplaatsen en relictzones is het onduidelijk wie de beoogde doelgroep is. Uitgaande van de beleidsnota Landschap zou kunnen verondersteld worden dat deze steun gericht is naar landbouwers en andere eigenaars of gebruikers.⁶ De derde steunmaatregel zou gericht zijn naar de Regionale Landschappen en de landbouwers.⁷

~~(1)~~(2) de complementariteit van de verschillende maatregelen. Het is momenteel onduidelijk in hoeverre de verschillende financiële steunmaatregelen van het landschapsdecreet onderling complementair zijn. Aangezien het grondgebied van een beschermd landschap kan overlappen met de aanwijzing als ankerplaats, relictzone of regionaal landschap bestaat er duidelijk nood aan onderlinge afstemming van de vier voorziene financiële steunmaatregelen. Ook afstemming met andere sectorale financiële maatregelen en instrumenten is noodzakelijk. In de volgende paragraaf wordt hier verder op ingegaan. De complementariteit dient in het decreet te worden verduidelijkt.

~~(1)~~(3) het beoogde resultaat, de handhaving en de budgettaire implicaties,

~~(1)~~(4) de verhouding met subsidiereglementen op andere beleidsniveaus.

⁵ Beleidsnota Monumenten, Landschappen en Archeologie 2000-2004. “Deze overeenkomst tussen gemeenten en het Vlaams gewest heeft de bedoeling om overal in Vlaanderen een uniform doch gebiedsspecifiek basisinstrumentarium voor landschapszorg uit te bouwen. Een financiële tegemoetkoming in de subsidiereglementen voor aanleg en beheer van kleine landschapselementen, waarover veel gemeenten en sommige provincies nu al beschikken is slechts het meest voor de hand liggend voorbeeld. Ten slotte stelt de beleidsnota voor om de organisatie die momenteel wordt opgezet voor beheersovereenkomsten in het kader van de Europese regelgeving, waarbij de VLM een centrale rol vervult, hiervoor aan te wenden.”

⁶ Beleidsnota Monumenten, Landschappen en Archeologie 2000-2004. “Voor alle relictzones zal één, eenvoudige en stimulerende, maatregel in het vooruitzicht worden gesteld. Landbouwers die binnen dergelijke zones werken met beheersovereenkomsten in het kader van het plattelandsplan en in uitvoering van het Europees landbouwbeleid, moeten voor de landschapsrelevante pakketten, een verhoogde premie kunnen ontvangen.” Het Vlaams gewest zal in het kader van het Besluit van de Vlaamse regering inzake de beheersovereenkomsten (13 april 1999), in samenspraak met gemeenten en provincies die mogelijkheid onderzoeken en zo mogelijk uitwerken. Voor eigenaars en gebruikers die, omdat ze geen landbouwer zijn in hoofdberoep of bijberoep, niet in aanmerking komen voor de beheersovereenkomsten in het kader van het Europees landbouwbeleid (plattelandsplan) wordt er een financiële tegemoetkoming voorzien die groter is dan wat zal worden voorzien in een basisreglement voor landschapszorg.

⁷ Zie verder par. 6.

6. **Integratie en afstemming.** De memorie van toelichting en de beleidsnota Landschap leggen sterk de nadruk op de noodzakelijke afstemming met andere beleidsdomeinen en instrumenten. Zo wordt bijvoorbeeld voorgesteld om landschapsbescherming meer te integreren in de ruimtelijke ordening meer specifiek in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Ook de aanzet voor integratie van het landschapsbeheersplan met andere beheersplannen (natuurrichtplan, bosbeheersplan) is zeer waardevol (zie verder par.7).

Wat betreft het voorliggend voorontwerp wenst de Raad evenwel te pleiten voor een sterkere afstemming en coördinatie met de wetgeving inzake ruimtelijk beleid maar ook met de regelgeving inzake milieubeleid, natuur- en bosbeleid. In het kader van het natuur- en bosbeleid, het landbouwbeleid en het ruimtelijk beleid zijn reeds een veelheid aan instrumenten ontwikkeld die een belangrijk raakvlak hebben met de algemene zorg voor landschapswaarden. Denk bijvoorbeeld aan het zorgprincipe en standstill-principe van het natuurdecreet, de bemestingsnormen in kwetsbare zones, de kapmachtiging in bossen, de regionale landschappen als instrument van het natuurbeleid, de natuurvergunningsplicht voor wijziging van kleine landschapselementen, de beheersovereenkomsten in het kader van het plattelandsbeleid en de subsidies ter bevordering van inheemse boomsoorten.⁸

Tot nu toe bleken de bestaande instrumenten onvoldoende om de waardevolle graslanden in de beschermde landschappen afdoende te beschermen. Heel wat van deze waardevolle graslanden zijn verloren gegaan. De MiNa-Raad ondersteunt de versterking van de mogelijkheden om waardevolle graslanden (historisch permanente graslanden) beter te beschermen en – waar nodig – te herstellen binnen de beschermde landschappen.

STANDPUNT BOERENBOND bij par. 6

De uitbreiding van de beperking van de teeltkeuze, zelfs in agrarische gebieden, is zeker niet noodzakelijk gezien deze veelheid aan regels ook nu reeds in het bestaande landschapsdecreet en in het natuurbehoudsdecreet. Bovendien is het de vraag in hoeverre men historisch permanent grasland, dat meestal op legale wijze werd gescheurd, kan herstellen. Dit zal aanleiding geven tot willekeur en rechtsonzekerheid.

STANDPUNT ABVV, ACV, UNIZO en VEV bij par. 6

⁸ MiNa-Raad. *Advies van 7 september 00 over de ruimtelijke uitvoeringsplannen*, afl. 2000/25, par.7: "Voor ruimtelijk erg complexe situaties suggereert de Raad om in een beperkt aantal gevallen de methodiek van het Geïntegreerd Gebiedsgericht Beleid uit te testen, zonder dat dit lopende beleidsprocessen zou vertragen."

ABVV, ACV, UNIZO en VEV vragen zich af of een betere toepassing van de huidige wettelijke mogelijkheden niet kan volstaan om de eventueel nodige beperkingen in teeltkeuze te realiseren; eerder dan deze wettelijke mogelijkheden uit te breiden.

Het voorontwerp voorziet bijvoorbeeld financiële steun in definitief erkende regionale landschappen. In uitvoering van het natuurdecreet zijn er momenteel in Vlaanderen acht Regionale Landschappen actief. De memorie van toelichting geeft een taak aan landschapsteams en landschapsanimatoren voor het beheer in de regionale landschappen. Volgens de beleidsnota heeft de landschapsanimator een bemiddelende en faciliterende rol en is de functie van het landschapsteam gericht op uitvoering van het beheer, herstel en aanleg van landschapselementen. In dit kader is het ook de betrachting van de minister bevoegd voor landschappen om in de werkingsgebieden van de Regionale Landschappen een actieve rol te spelen in de promotie en begeleiding van de beheersovereenkomsten. Volgens de beleidsnota Landschap zal dit instrument, waarbij landbouwers billijk vergoed worden voor het beheer van landschapselementen vooral de landschapswaarde van gebieden met een landbouwbestemming ten goede moeten komen.

De Raad meent dat voorgaand voorbeeld inzake Regionale Landschappen duidelijk de noodzaak aantoonde van verdere afstemming tussen het landschapsdecreet en andere beleidsdomeinen. Zo wijst de Raad er bijvoorbeeld op dat beheer, herstel, aanleg en ontwikkeling van kleine landschapselementen reeds een belangrijke taakstelling vormt voor de Regionale Landschappen zoals opgericht op basis van het besluit van 8 december 1998 en waarvoor ze reeds statutair vergoed worden. Bovendien stelt de Raad vast dat in de beheerspakketten in het kader van de plattelandsverordening aandacht is voor behoud van kavels, perceelsranden, bodemstructuur en microreliëf, het behoud van waterhuishouding en het behoud van bestaande kleine landschapselementen.

7. **Beheerscommissie en beheersplan: facultatief.** Het voorontwerp schaft de verplichting af tot oprichting van een beheerscommissie en tot opmaak van een beheersplan. De memorie van toelichting stelt dat "deze aanpassing noodzakelijk is aangezien de praktijk heeft uitgewezen dat deze verplichting grote problemen stelde naar praktische haalbaarheid".

De Raad erkent dat diverse praktische problemen de oprichting van een beheerscommissie en de opmaak van een beheersplan momenteel bemoeilijken. De Raad heeft evenwel veel twijfels bij de oplossing die in het voorontwerp wordt aangereikt. Ondanks het inbouwen van diverse stimuli voor de opmaak van beheersplannen (o.a. financiële vergoeding) meent de Raad dat in de toekomst in vele gevallen geen beheersplan zal worden opgesteld. De talrijke (praktische) problemen die de opmaak van een beheersplan in het verleden bemoeilijken, blijven immers bestaan.

De Raad wenst te benadrukken dat het beheersplan een belangrijke rol dient te vervullen bij het realiseren van de beheersdoelstellingen voor een beschermd landschap. Beheersdoelstellingen omschrijven in grote lijnen het gewenste beheer. Het beheersplan vertaalt de beheersdoelstellingen verder in concrete maatregelen. Bovendien is een goed functionerend beheerscomité van belang voor het onderbouwen van het maatschappelijk draagvlak. De Raad dringt er op aan om te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om de belangrijke rol van het beheersplan in het beschermingsproces te kunnen behouden.

Bovendien wijst de Raad er op dat door het facultatief maken van het beheersplan de verplichte afstemming met het natuurrichtplan vervalt. Door het niet meer verplicht maken van een beheersplan zal in vele gevallen geen afstemming gebeuren van de landschapsbeheerdoelstellingen met het natuurrichtplan. De Raad meent dat deze afstemming noodzakelijk is. Indien de rol van het beheersplan niet kan behouden blijven (zoals in voorgaande alinea voorgesteld) stelt de Raad voor om in artikel 16 een bepaling op te nemen betreffende de noodzakelijke afstemming van de beschermingsbesluiten met de natuurrichtplannen.

8. **Juridisch-technische tekortkomingen.** Algemeen stelt de Raad vast dat diverse juridische tekortkomingen van het landschapsdecreet niet worden opgevangen door het voorliggend voorontwerp. De Raad wijst er bijvoorbeeld op dat in het verleden diverse “stedelijke landschappen” zijn beschermd als landschap (bijv. begijnhof van Diest). Dit strookt niet met het onderwerp van het decreet dat in essentie gericht is op de bescherming van landschappen “met een geringe dichtheid van bebouwing”. In het voorontwerp wordt geen aanzet gegeven om hier een oplossing voor uit te werken.

Het retro-actief opvangen per decreet van de vernietigbaarheid van beschermingen door te stellen dat het volstaat dat de lijst van kadastrale percelen met de eigendomstoestand wordt gelijkgesteld met het plan (art. 9) is in strijd met de rechtsbescherming en is een techniek die door het Arbitragehof veroordeeld wordt. De Raad gaat wel akkoord dat het plan in de toekomst gelijk wordt gesteld met de lijst van kadastrale percelen.

Bovendien erkent de Raad juridisch-technische tekortkomingen in het nieuw toegevoegde hoofdstuk VIbis betreffende de algemene landschapszorg. Het betreft meer specifiek de gebrekkige afstemming met de bepalingen inzake bescherming van landschappen (zie par. 4) en de gebrekkige afstemming van de verschillende financiële steunmaatregelen (zie par. 5). Het nieuwe artikel 21bis verwijst bijvoorbeeld naar de mogelijkheid om ook buiten de beschermde landschappen de cultuurhistorische of esthetische waarde van het landschap te ondersteunen. Evenwel blijft de decretale definitie van artikel 3 van toepassing.

9. **Rol gemeenten en provincies.** De Raad wenst de specifieke rol te benadrukken die de gemeenten én de provincies reeds vervullen inzake zorg voor het landschap. De Raad verwijst hieromtrent naar het natuurdecreet en het ruimtelijk planningsproces. Hierbij wordt aan de provincies en de gemeenten een belangrijke taak gegeven inzake landschapselementen "van lokaal en bovenlokaal" niveau. De provincies hebben bijvoorbeeld een belangrijke rol in de afbakening van natuurverbindings-gebieden. In het voorontwerp tot wijziging van het landschapsdecreet wordt hier nergens naar verwezen.

Ten slotte vraagt de Raad meer aandacht voor de financiële gevolgen van het voorontwerp voor de gemeenten en provincies. De Raad stelt bijvoorbeeld vast dat het beschermingsbesluit er van uitgaat dat - naast het Vlaamse Gewest - ook de provincies en de gemeenten financieel bijdragen in de bescherming van landschappen. Voor instandhoudings-, onderhouds-, herstel- en verbeteringswerken bedraagt de bijdrage in de landschapspremie voor de provincies én voor de gemeenten telkens 10%. Anderzijds voorziet artikel 21bis van het voorontwerp in een financiële bijdrage aan de gemeenten. Een mogelijk alternatief bestaat uit het vastleggen van samenwerkingsovereenkomsten met de lagere overheden (provincie en gemeenten), waar gezamenlijk afspraken worden overeengekomen over doelstellingen, beheer, takenpakket en financiering.

III. BESLUIT

De Raad erkent dat er nood is aan een verruimde zorg voor het landschap en aan de integratie van landschapsbescherming in andere beleidsdomeinen. Voorgaande neemt niet weg dat de Raad in het voorontwerp nog belangrijke tekortkomingen ziet.

De Raad wijst allereerst op een tekort aan onderlinge afstemming tussen de verschillende bepalingen van het voorontwerp. Zo stelt de Raad vast dat de bepalingen inzake algemene landschapszorg in het nieuwe hoofdstuk VI bis onvoldoende zijn afgestemd met de andere bepalingen inzake bescherming van landschap. Dit geldt niet alleen voor de gehanteerde definities en doelstellingen maar ook voor de nieuw ingevoerde beleidsinstrumenten. Onderlinge afstemming is tevens gewenst tussen de diverse financiële steunmaatregelen die in het voorontwerp worden ingevoerd.

Bovendien wijst de Raad op de grote onduidelijkheid inzake de concrete invulling van de financiële steun voor algemene landschapszorg. De Raad meent dat alleszins meer duidelijkheid moet ontstaan over de beoogde doelgroep, de complementariteit, het beoogde resultaat, de handhaving en de budgettaire implicaties.

Niettegenstaande de memorie van toelichting en de beleidsnota Landschap sterk de nadruk leggen op de noodzakelijke afstemming met andere beleidsdomeinen en instrumenten stelt de Raad vast dat het voorontwerp onvoldoende is afgestemd met het ruimtelijk beleid, het milieubeleid en het natuur- en bosbeleid. In het kader van het natuur- en bosbeleid, het landbouwbeleid en het ruimtelijk beleid zijn reeds een veelheid aan instrumenten en maatregelen ontwikkeld die een belangrijk raakvlak hebben met de algemene zorg voor landschapswaarden. Boerenbond, ACV, ABVV, VEV, UNIZO vinden het onterecht dat landschapsbescherming bijkomende voorwaarden zou kunnen opleggen die ingaan tegen ruimtelijke bestemmingen. Ook ~~ten~~ aanzien van de beperking van de teelkeuze met het oog op herstel van historische graslanden hebben ABVV, ACV, VEV, Unizo en Boerenbond bezwaren.

De Raad meent dat het niet meer verplicht maken van het beheersplan kan leiden tot belangrijke afstemmingsproblemen met andere sectorale plannen en maatregelen. De Raad dringt er op aan om te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om de belangrijke rol van het beheersplan in het beschermingsproces te kunnen behouden. Bovendien wijst de Raad er op dat door het facultatief maken van het beheersplan de verplichte afstemming van het landschapsbeheersplan met het natuurrichtplan vervalst. Indien de centrale rol van het beheersplan niet kan behouden blijven stelt de Raad voor om ten minste de afstemming van de beschermingsbesluiten met de natuurrichtplannen in te

voeren.

Tenslotte stelt de Raad in het voorontwerp nog diverse juridische tekortkomingen vast.

ADVIES VAN DE SOCIAAL - ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

***ADVIES OVER HET VOORONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING
VAN HET DECREET HOUDENDE BESCHERMING VAN LANDSCHAPPEN.***

Brussel, 20 september 2000
PC Landschappen

1. INLEIDING EN SITUERING

De Vlaamse minister van Binnenlandse aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, vroeg de SERV op 25 juli 2000 advies over genoemd voorontwerp van decreet. Dit advies wordt gevraagd binnen een tijdspanne van 30 dagen.

De memorie van toelichting stelt dat met dit voorontwerp een inhaaloperatie beoogd wordt, welke zich kadert in een meer integraal beleid inzake landschapszorg. De decreetgever beoogt tevens een integratie, via de ruimtelijke uitvoeringsplannen, in de ruimtelijke ordening. Volgens de argumentatie in de memorie is deze integratie vandaag niet mogelijk, zodat via aanpassingen aan de bestaande wetgeving inzake landschapsbescherming moet verder gewerkt worden.

In de memorie bij voorliggend voorontwerp worden de accenten die in de voorgestelde aanpassingen gelegd zijn in vijf punten onderverdeeld. Vooreerst is er een aanpassing van het beheersluik, waarbij de verplichting tot oprichting van een beheerscommissie alsook de opmaak van een beheersplan wordt omgebogen tot een facultatief gegeven. Wel is het zo dat door de invoering van een onderscheid tussen de nieuwe onderhoudspremie en de landschapspremie de stimulans tot opmaak van een beheersplan behouden blijft, omdat de landschapspremie gekoppeld is aan de opmaak van een beheersplan. Ten tweede is er een belangrijke wijziging met betrekking tot de juridische draagwijdte van beschermingsbesluiten. Deze besluiten zouden, in tegenstelling tot vandaag, cumulatief gelden met eventuele verplichtingen die uit andere wetgevingen voortvloeien. Deze wijziging wordt ingevoerd om te beklemtonen dat beschermingsbesluiten niet ondergeschikt zijn aan andere wetgevingen. Ten derde wordt aan de lijst van de kadastrale percelen met vermelding van de eigendomstoestand dezelfde juridische waarde toegekend als de beschermingsplannen. Deze aanpassing vloeit voort uit de praktijk van vandaag. Ten vierde wordt het ook mogelijk om karakteristieke gebouwen, die een belangrijke functie kunnen vervullen in het beschermd landschap, aan te duiden met het oog op een aanpast beleid inzake instandhouding en onderhoud, zonder evenwel zonevreemde gebouwen te subsidiëren. Tenslotte worden in het licht van een integrale landschapszorg in Vlaanderen de subsidiemogelijkheden vergroot (aan gemeenten, voor ankerplaatsen en relictzones en voor regionale landschappen) en wordt een juridische basis gelegd voor de landschapsatlas en de landschapssenmerkenkaart.

Naast de in de memorie beklemtoonde wijzigingen is er nog een andere belangrijke wijziging. Zo wordt de mogelijkheid om de teeltkeuze van actueel agrarisch geëxploiteerde gronden te beperken uitgebreid tot overig grasland (dan historisch permanent grasland) of akkerland, met het oog op het herstel van historisch permanent grasland gelegen in a) groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, brongebieden, natuurontwikkelingsgebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met als overdruk overstromingsgebied, wachtbekkens en militaire domeinen, ontginningsgebieden die een van in dit artikel genoemde bestemmingen als nabestemming hebben, op de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen; b) de beschermde duingebieden of de voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden, met toepassing van het duinendecreet.

2. ADVIES

2.1 AFSTEMMING EN COÖRDINATIE MET ANDERE BELEIDSVELDEN

De Raad erkent de maatschappelijke waarde van landschapszorg in de zin van het behoud, het herstel en ontwikkeling van cultuurhistorische en esthetische landschapswaarden. Een specifieke regeling en specifieke activiteit vanwege het beleid voor de landschapszorg kan dan ook nuttig zijn. De Raad is het bovendien ook eens met de in de memorie ontwikkelde visie dat een grotere integratie met andere beleidsvelden en specifiek deze met ruimtelijke impact nodig is, zoals het natuurbehoud en vooral de ruimtelijke ordening. De Raad vindt het daarom merkwaardig dat er uiteindelijk geen enkele inspanning in die richting gedaan wordt, vooral ook omdat de argumentatie in de memorie niet correct is en omdat een beschermingsbesluit in feite een bijkomende planlaag¹² is.

Zo koppelt de memorie de eis van gebiedsdekkende ruimtelijke uitvoeringsplannen voor gans het Vlaamse gewest als voorafgaande voorwaarde aan een integratie met de ruimtelijke ordening. Deze argumentatie is onjuist. Naast het gegeven dat uitvoeringsplannen de gewestplannen – die wel gebiedsdekkend zijn – kunnen wijzigen, schept de nieuwe wetgeving inzake ruimtelijke ordening een aantal nieuwe mogelijkheden.

¹ Dit betekent dus dat bovenop de bestemmingsvoorschriften en eventueel geldende verordeningen bijkomende regels van toepassing worden. Er is hierbij bovendien geen koppeling aan specifieke bestemmingen (bv. natuurgebied, agrarisch gebied, ed. . Dit betekent dus dat een landschap in principe binnen elke bestemmingscategorie kan beschermd worden.

² Advies van 30 mei 2000 over het voorontwerp van decreet houdende diverse bepalingen naar aanleiding van de begrotingscontrole 2000 (verzameldecreet).

Advies van 14 juni 2000 over het ontwerpbesluit houdende de aanwijzing en instandhouding van speciale beschermingszones in toepassing van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn

Zo kunnen ruimtelijke uitvoeringsplannen thematisch zijn. Een van die thematische uitvoeringsplannen, op Vlaams of op provinciaal niveau, zou een 'plan beschermde landschappen' kunnen zijn, waarbij voor het beoogde territorium de te beschermen landschappen worden opgenomen.

Een bijkomend voordeel bij deze gang van zaken zou zijn dat landschapszorg op een duidelijk wijze wordt betrokken in een maatschappelijk afwegingsproces, dat keuzen inzake ruimtegebruik in Vlaanderen voorafgaat. Enkel op deze wijze staat de doelstelling van landschapszorg gelijkwaardig naast andere maatschappelijke doelstellingen.

De Raad ondersteunt verder de verruiming van bescherming naar algemene landschapszorg. Doch ook hier geldt de noodzaak van een goede afstemming en coördinatie met de mogelijkheden die reeds gecreëerd werden in bestaande wetgevingen, zoals de wetgeving op het natuurbehoud en het mestdecreet. Het is hierbij duidelijk dat landschapszorg enkel vanuit duidelijk te omschrijven objectieven die passen in het behoud, het herstel en ontwikkeling van cultuurhistorische en esthetische landschapswaarden, zijn meerwaarde ten opzichte andere beleidsvelden kan verantwoorden. Dit is volgens de Raad met voorliggend decreet alsook met de voorgestelde wijzigingen onvoldoende het geval.

2.2 ANDERE OPMERKINGEN

2.2.1 CUMULATIEVE VERPLICHTINGEN MET DE VERPLICHTINGEN UIT ANDERE WETGEVINGEN

Zoals al gesteld, wenst het voorontwerp de verplichtingen die ontstaan uit een beschermingsbesluit op gelijk niveau te brengen met de verplichtingen die uit andere wetgevingen voortvloeien. Dit wordt in de memorie gestaafd met rechtspraak. Deze rechtspraak is evenwel oud en vaag. In de geciteerde rechtspraak wordt gesteld dat de wet van 7 augustus 1931 op de bescherming van landschappen niet opgeheven was door de wet op de ruimtelijke ordening van 1962 (Cassatie 1 februari 1977 Arresten Cassatie 1977, I, 607) en dat overheid bij het beoordelen van een bouwvergunning ook mocht rekening houden met de wet van 7 augustus 1931 (Raad van State Huriaux-Ponselet, nr. 16.236 van 8 februari 1974).

De recente rechtspraak van 1990 van de Raad van State legt men daardoor naast zich neer. De beschermingsclausule van artikel 12 van het decreet van 1996 was inderdaad zowel in het landschapsdecreet van 1996 als in het natuurbehoudsdecreet opgenomen op basis van het arrest van de Raad van State nr. 34.063 van 15 februari 1990, die stelde dat men ook bij rangschikkingen met het oog op het waarborgen van de rechtszekerheid moest rekening houden met de hiërarchie der rechtsnormen en met de bindende en verordenende kracht van de plannen van aanleg.

Het belangrijkste in deze is dat er voldoende coördinatie zou zijn tussen de verschillende overheidsmaatregelen, zodat bijkomende problemen door overlapping en tegenspraak van verschillende reglementeringen vermeden worden. Naast de memorie kan trouwens ook verwezen worden naar de beleidsnota "Monumenten, landschappen en Archeologie 2000-2004", waarin eveneens gesteld wordt dat een goede afstemming moet gebeuren met de ruimtelijke ordening.

2.2.2 BEPERKING TEELTKEUZE

De Raad is van oordeel dat de mogelijkheden tot beperking inzake teeltkeuze zoals die omschreven zijn in het huidige decreet op de landschapsbescherming (artikel 6 §3) in combinatie met de beperkingen die zijn opgelegd in het kader het decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (21/10/1997, artikel 9), een voldoende garantie zijn voor de landschapszorg. In hetzelfde decreet is bovendien de zorgplicht voor de natuur opgenomen via hoofdstuk IV (artikels 13 tot 16), dat maatregelen bevat ter bevordering van het natuurbehoud.

De Raad stelt dan ook dat er geen bijkomende mogelijkheden moeten gecreëerd worden omdat de bestaande wetgeving momenteel voldoende mogelijkheden voorziet om waar nodig teeltbeperkingen op te leggen.

2.2.3 NOOD AAN EEN BILLIJKE VERGOEDING

Het gegeven dat er via bescherming beperkingen kunnen opgelegd worden aan de normale bestemming betekent ook dat er hiervoor vergoedingen moeten voorzien worden ter compensatie. Deze regeling bestaat reeds in het oorspronkelijke decreet van 1996 en werd gewijzigd via het verzameldecreet 2000.

Naar aanleiding van de voorgestelde wijziging via het verzameldecreet, en herhaald in zijn advies van 14 juni 2000, stelde de Raad dat de eventuele schade die te maken heeft met een veranderde mogelijkheid inzake het verkrijgen van stedenbouwkundige en verkavelingsvergunningen *als gevolg van een bescherming* en de waardevermindering van de grond die hieraan gekoppeld is, moeten worden vergoed via een planschaderegeling³.

³ Analooq dient, indien de aanwijzing wordt ingetrokken en het goed daardoor een meerwaarde krijgt, dit te worden geregeld via een planbatenregeling.

De planschaderegeling vervat in het decreet houdende organisatie van de ruimtelijke ordening biedt vooralsnog geen oplossing voor dergelijke bijkomende planlagen, vermits zij enkel betrekking heeft op de vernoemde schade die het gevolg is van wijzigingen van ruimtelijke bestemmingsplannen en uitvoeringsplannen.

De Raad stelde dat de regeling die reeds geldt via het decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening hier best wordt toegepast. Overigens zou, wanneer de beschermde landschappen zouden aangeduid worden via een thematisch uitvoeringsplan landschappen, deze regeling so wie so van toepassing kunnen worden.

Ten tweede heeft de Raad vroeger reeds gesteld dat de onder invloed van planologische wijzigingen veroorzaakte exploitatiewinsten of -verliezen, indien nodig, dienen geregeld te worden via een sociaal-economische regeling, buiten de ruimtelijke ordening⁴. Gezien de bescherming van landschappen teeltkeuzen kan beperken, dient dus voor exploitatieverliezen (of –winsten) als gevolg van de maatregelen die gelden in de beschermde gebieden, waar nodig, een sociaal-economische regeling te worden uitgewerkt.

In zijn advies van 14 juni gaf de Raad nog een andere piste aan. Bij de sociaal-economische compensaties moet niet alleen worden gedacht aan financiële schadevergoedingen. Ook ruimtelijke compensaties of gebiedsruil zijn voor de Raad mogelijk⁵. De Raad vroeg tegelijkertijd dat de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement een duidelijke visie zou ontwikkelen op de wijze waarop beperkingen van het gebruiks- en eigendomsrecht al dan niet worden vergoed, zodat een uniforme regeling of een coördinatie van de verschillende vergoedingsregelingen gerealiseerd kan worden.

⁴ Advies van 16 september 1998 over het voorontwerp van decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.

⁵ Vergelijk met art. 41 §2 van het natuurdecreet, waardoor het Vlaamse Gewest, om redenen van natuurbehoud en op voorstel van de eigenaar, het eigendomsrecht, de pacht, de huur of het recht van gebruik van een onroerend goed dat het in eigendom heeft of waarover het kan beschikken, kan ruilen tegen het eigendomsrecht, pacht, huur of recht van gebruik van een ander onroerend goed mits akkoord van de houder van het betrokken recht.

2.2.4 BEHEERSPLAN EN –COMMISSIE

Het voorontwerp maakt de beheerscommissie en beheersplan facultatief. Enkel in het licht van het verkrijgen van een landschapspremie blijft deze verplichting bestaan. Deze wijziging wordt verantwoord vanuit de praktijk van vandaag waar blijkt dat het quasi onmogelijk is een commissie samen te stellen en een plan op te maken.

De Raad meent dat de bescherming alleen vermoedelijk een onvoldoende garantie is om te verzekeren dat de waarden waarom een landschap werd beschermd zijn veiliggesteld. Daarom blijft een beheersplan even prioritair, waarbij moet vastgesteld worden dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat de opmaak ervan nu wel gemakkelijker zal gaan. Hierdoor komen de doelstellingen landschapszorg zelf, alsook de noodzakelijke afstemming met natuurbehoud en bosbeheer in het gedrang.

De Raad meent dan ook dat er maatregelen moeten uitgewerkt worden die de opmaak van een beheersplan kunnen verzekeren.

2.2.5 GEEN DUBBELE SUBSIDIËRING

Er wordt een ruime subsidiëring ingevoerd. Om te vermijden dat een zelfde werk of handeling dubbel gesubsidieerd zou kunnen worden, meent de Raad dat de in de memorie opgenomen bepaling terzake⁶ in het decreet zelf moet worden opgenomen.

2.2.6 BEROEPSPROCEDURE=NIEUWE PROCEDURE

De Raad herhaalt hier een opmerking uit zijn advies van 16 september 1998⁷. Daarin werd vastgesteld dat in sommige procedures, zoals bijvoorbeeld deze inzake landschapszorg, bindende adviezen doorlopen in de beroepsfase, waardoor dit beroep de facto geen kans heeft. Gesteld kan worden dat principieel in iedere procedure een beroep moet mogelijk zijn. Dit beroep dient verder als een nieuwe procedure te worden beschouwd, wat impliceert dat ook de advisering opnieuw dient te gebeuren.

⁶ Namelijk de bepaling waar gesteld wordt dat 'de voorwaarden van de onderhouds- en landschapspremie bedoeld in §7 bevatten ook de regels die betrekking hebben op de niet-cumuleerbaarheid van deze premies met andere subsidies vanwege de Vlaamse gemeenschap voor dezelfde werkzaamheden'.

⁷ Advies over het voorontwerp van decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, 16/09/1998.

2.2.7 ZONEVREEMDE CONSTRUCTIES

De Raad bepaalde vroeger reeds zijn algemene houding ten aanzien van het ruimtelijke beleid en de ruimtelijke afwegingen die hieraan gekoppeld zijn⁸. Aangezien de Raad van oordeel is dat ook de landschapszorg in dit maatschappelijk afwegingsproces moet betrokken worden, stelt de Raad opnieuw dat vanuit het oogpunt van een duurzame ontwikkeling, een ruimtelijke afweging onmogelijk volledig kan zijn wanneer deze niet gekoppeld is aan een sociaal-economische afweging. Dit impliceert ook rechtszekerheid vanuit de plannen naar de continuïteit van de activiteiten.

Zoals gesteld wordt het ook mogelijk om karakteristieke gebouwen, die een belangrijke functie kunnen vervullen in het beschermd landschap, aan te duiden met het oog op een aanpast beleid inzake instandhouding en onderhoud, zonder evenwel zonevreemde gebouwen te subsidiëren. Voorts wordt landschapszorg ook buiten de beschermde landschappen een aandachtspunt.

De Raad kan zich hiermee akkoord verklaren, maar wijst op de algemene uitgangshouding. Verder vestigt de Raad de aandacht op de hierboven ontwikkelde visie inzake planschade en sociaal-economische compensaties, welke uiteraard hier ook van toepassing is indien de aanwezige economische activiteit dan toch wordt beperkt. Tenslotte wijst de Raad op de mogelijk extra moeilijkheden die een zonevreemde activiteit kan ondervinden in het kader van de regularisatie van zonevreemde bedrijven via de sectorale BPA's, door de aanduiding als karakteristiek gebouw.

2.2.8 RETROACTIEVE WETGEVING

Artikel 9 tot wijziging van artikel 22 voegt een retroactieve bepaling toe door te stellen dat voor de vroegere beschermingsbesluiten de lijst van kadastrale percelen wordt gelijkgeschakeld met het plan.

De Raad meent dat dit legistiek niet orthodox is. Het Arbitragehof heeft in zijn rechtspraak de techniek waarbij nietigverklaringen door de Raad van State daarna opgevangen worden door wetgeving steeds veroordeeld.

⁸ *Het milieuvergunningsbeleid: Evaluatie en voorstellen inzake milieuvergunningen en vergunningsprocedures.

*Een sociaal-economische aftasting van probleemvelden in verband met het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen, de bestaande uitvoeringsinstrumenten en de problematiek van zonevreemde bedrijven.

Advies van 16 september 1998 over het voorontwerp van decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.

ADVIES RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

1040 Brussel,

06-07-2001

Wetenschapsstraat 33

RAAD VAN STATE

DE EERSTE VOORZITTER

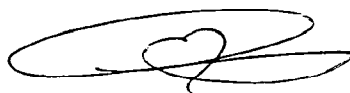
30.930/3

Mijnheer de Minister,

In antwoord op de brief van 14 november 2000 (ref. : M&L/LS/LAN), van de heer J. SAUWENS, toenmalig Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport, heb ik de eer U hierbij een uitgifte en twee afschriften te zenden van het advies van de Raad van State over een voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen.

Met bijzondere hoogachting.

De Eerste Voorzitter,

A stylized, handwritten signature in black ink, consisting of a large loop and a smaller loop.

W. DEROOVER

De Heer Paul VAN GREMBERGEN
Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Huisvesting en Ambtenarenzaken
Kreupelenstraat 2
1000 BRUSSEL

ADVIES 30.930/3

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 17 november 2000 door de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "tot wijziging van het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen", heeft, na de zaak te hebben onderzocht op de zittingen van 8 mei 2001 en 26 juni 2001, op laatstvermelde datum het volgende advies gegeven :

STREKKING VAN HET ONTWERP

De wijzigingen welke het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet beoogt aan te brengen in het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van de landschappen, komen in essentie neer op wat volgt.

De doelstelling van het decreet wordt verruimd tot het bevorderen van de algemene landschapszorg (artikelen 2, 3, 4 en 10 van het ontwerp). Onder "algemene landschapszorg" wordt verstaan "het stimuleren van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van cultuurhistorische, fysisch-geografische en esthetische landschapswaarden, alsook van de kleine landschapselementen" (ontworpen artikel 3, 7°, van het decreet van 16 april 1996 - artikel 4 van het ontwerp). De Vlaamse regering wordt gemachtigd om aan de gemeenten een financiële bijdrage toe te kennen voor maatregelen ten behoeve van de algemene landschapszorg (ontworpen artikelen 18bis tot 18quater - artikel 10 van het ontwerp).

Er wordt voorzien in de mogelijkheid om karakteristieke gebouwen die een belangrijke functie kunnen vervullen in het beschermd landschap, aan te wijzen met het oog op een aangepast beleid inzake instandhouding en onderhoud (ontworpen artikelen 6, § 2, 4°, en 10, § 1, 4° - artikelen 5, 1°, en 6, 1°, van het ontwerp).

Voorts wordt, met het oog op de precisering van de juridische draagwijdte van beschermingsbesluiten, bepaald dat de verplichtingen die voortvloeien uit die besluiten

"cumulatief (gelden) met eventuele verplichtingen die uit andere wetgeving voortvloeien" (ontworpen artikel 12 - artikel 7 van het ontwerp).

De in de vigerende tekst van het decreet van 16 april 1996 opgenomen verplichting tot het oprichten van een beheerscommissie en het opmaken van een beheersplan wordt vervangen door de mogelijkheid om een dergelijke commissie op te richten en een beheersplan op te maken; om het opstellen en het uitvoeren van beheersplannen te stimuleren wordt voorzien in een financiële regeling (de landschapspremie) die gunstiger uitvalt dan de vigerende regeling (ontworpen artikelen 16 en 17 - artikelen 8 en 9 van het ontwerp).

Ten slotte wordt, m.b.t. beschermingsbesluiten genomen met toepassing van de vroegere wet van 7 augustus 1931, aan de lijst van de kadastrale percelen met vermelding van de eigendomstoestand dezelfde juridische waarde toegekend als aan de beschermingsplannen (ontworpen artikel 22, § 2, derde lid - artikel 11 van het ontwerp).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 3

Het ontworpen artikel 2 van het decreet van 16 april 1996 kan beter worden geredigeerd als volgt :

"Art. 2. Dit decreet regelt de bescherming van de in het Vlaamse Gewest gelegen landschappen, de instandhouding, het herstel en het beheer van de beschermde landschappen, en stelt maatregelen vast voor de bevordering van de algemene landschapszorg."

Artikel 4

Luidens het ontworpen artikel 3, 7°, heeft de algemene landschapszorg eveneens betrekking op "de kleine landschapselementen".

Volgens de toelichting bij dit artikel verwijst de term "kleine landschapselementen" naar het begrip dat wordt gedefinieerd in artikel 2, 6°, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (1).

Het verdient de voorkeur in het ontworpen artikel 3, 7°, zelf een verwijzing naar artikel 2, 6°, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu op te nemen.

-
- (1) Luidens die bepaling moet onder kleine landschapselementen worden verstaan : "lijn- of puntvormige elementen met inbegrip van de bijhorende vegetaties waarvan het uitzicht, de structuur of de aard al dan niet resultaat zijn van menselijk handelen, en die deel uitmaken van de natuur zoals : bermen, bomen, bosjes, bronnen, dijken, graften, houtkanten, hagen, holle wegen, hoogstamboomgaarden, perceelsrandbegroeiingen, sloten, struwelen, poelen, veedrinkputten en waterlopen".

Artikel 5

1. Luidens het vigerende artikel 6, § 2, 4°, van het decreet van 16 april 1996 bevat het besluit tot voorlopige bescherming als landschap "een plan als bijlage dat de grenzen van het landschap en het relevant actueel gebruik van het geheel van de gronden aangeeft".

Artikel 5, 1°, van het ontwerp strekt ertoe de aangehaalde bepaling in die zin aan te vullen dat het bedoelde plan "in voorkomend geval (eveneens) de voor het landschap karakteristieke gebouwen" aangeeft.

Het is niet duidelijk wat de precieze draagwijdte van deze toevoeging is. De vraag rijst meer bepaald welke rechtsgevolgen de aanwijzing van de bedoelde gebouwen op het plan heeft voor de eigenaars en de gebruikers van die gebouwen.

Volgens de memorie van toelichting "(kan) het aanduiden van dergelijke meestal beeldbepalende gebouwen ... nuttig en relevant zijn met betrekking tot de premiereregeling en aanverwante beleidsvelden" en "zouden ten aanzien van karakteristieke hoeves subsidies verleend kunnen worden voor een materiaalkeuze die voor de betrokkene een meerkost uitmaakt maar die aangepast is aan het landschap". Nog volgens de toelichting "(kan) het echter niet de bedoeling zijn het onderhoud en de instandhouding van zonevreemde gebouwen te subsidiëren".

Volgens de gemachtigde van de regering heeft het vermelden van de bedoelde "karakteristieke gebouwen" op het plan uitsluitend tot doel de subsidiëring van die gebouwen mogelijk te maken. Als dat inderdaad strookt met de bedoeling van de stellers van het ontwerp, zou dit duidelijker tot uiting moeten worden gebracht, zo mogelijk in de tekst van de ontworpen bepaling zelf, en anders op zijn minst in de memorie van toelichting.

Mutatis mutandis geldt deze opmerking ook voor het ontworpen artikel 10, § 1, 4°, van het decreet van 16 april 1996 (artikel 6, 1°, van het ontwerp) en voor het ontworpen artikel 22, § 3 (artikel 11, 3°, van het ontwerp).

2.1. In de inleidende zin van artikel 5, 2°, is verkeerdelijk sprake van "het eerste lid" van artikel 6, § 3, van het decreet van 16 april 1996 : die paragraaf 3 bestaat slechts uit één lid. Die inleidende zin moet derhalve geredigeerd worden als volgt :

"2° § 3 wordt vervangen als volgt :".

2.2. Het ontworpen artikel 6, § 3, 2°, b), zou beter geredigeerd worden als volgt :

"b) de beschermde duingebieden aangewezen met toepassing van ...".

Dezelfde opmerking geldt voor het ontworpen artikel 10, § 2, eerste lid, 2°, b), van het decreet van 16 april 1996 (artikel 6, 2°, van het ontwerp).

Artikel 7

1. Artikel 12, tweede lid, van het decreet van 16 april 1996 luidt als volgt :

"De besluiten tot voorlopige of definitieve bescherming als landschap hebben een individueel karakter en fungeren als aanvulling en verfijning op de sectoriële wetgevingen. Zij mogen geen erfdienstbaarheden vaststellen die in absolute zin werken of handelingen verbieden die met de geldende plannen van aanleg overeenstemmen, noch de verwezenlijking van die plannen en hun bestemmingsvoorschriften kunnen verhinderen".

Artikel 7 van het ontwerp komt er in wezen op neer die bepaling van artikel 12 van het decreet van 16 april 1996 te vervangen als volgt :

"De verplichtingen die voortvloeien uit het (beschermings)besluit gelden cumulatief met eventuele verplichtingen die uit andere wetgeving voortvloeien".

Volgens de memorie van toelichting strekt de ontworpen bepaling ertoe duidelijk te maken dat "de beschermingsbesluiten niet ondergeschikt zijn aan andere wetgevingen doch naast andere wetgevingen staan", en wordt "aldus" ... bewust een antwoord geboden op enkele recente

arresten van de Raad van State (2) die een doeltreffende landschapszorg hypothekeer".

In de bedoelde arresten heeft de Raad van State geoordeeld dat een beschermingsbesluit moet kunnen worden ingepast in de voorschriften van definitief vastgestelde of goedgekeurde ruimtelijke ordeningsplannen, op grond van "de zekerheid en de vastheid in het rechtsverkeer", die meebrengen dat eenieder, ook de overheid, zich moet houden aan verordenende bepalingen (zoals die van de bedoelde plannen). De beschermingsbesluiten werden vernietigd o.m. omdat ze de verwezenlijking verhinderden van bestemmingen (met name woningbouw en waterwinning resp. woonuitbreidingsgebied) die door het gewestplan en de gemeentelijke plannen van aanleg aan de betrokken gronden waren gegeven.

Aangezien het de bedoeling van de stellers van het ontwerp is "een antwoord" te bieden op die rechtspraak van de Raad van State, moet de ontworpen bepaling blijkbaar in die zin worden begrepen dat een beschermingsbesluit voortaan bepalingen zal kunnen bevatten die aan de verwezenlijking van de stedenbouwkundige bestemming van de betrokken gronden in de weg staan, bepalingen m.a.w. die "afwijken" van de bestemmingsvoorschriften.

2. De ontworpen regeling heeft tot gevolg dat bepaalde beperkingen gesteld kunnen worden aan het eigendomsrecht. Met name wordt de mogelijkheid gecreëerd dat een goed, dat

(2) Bedoeld zijn inzonderheid R.v.St., 15 februari 1990, Provincie West-Vlaanderen, nr. 34.062, en R.v.St., 15 februari 1990, Provincie West-Vlaanderen en gemeente Koksijde, nr. 34.063.

normaal voor bebouwing, verbouwing of afbraak in aanmerking komt - en waarvoor eventueel zelfs een stedenbouwkundige vergunning is afgegeven -, ten gevolge van de rangschikking van het betrokken landschap niet meer bebouwd, verbouwd of afgebroken kan worden. Dit kan een aanzienlijke waardevermindering van het goed tot gevolg hebben.

Die inmenging in het eigendomsrecht moet getoetst worden aan artikel 1, tweede lid, van het 1ste Protocol bij het Europees Verdrag over de rechten van de mens. Naar luid van die bepaling hebben de Staten het recht om de wetten toe te passen die zij noodzakelijk oordelen, o.m. om toezicht uit te oefenen op het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang. Opdat een eigendomsbeperking verenigbaar zou zijn met die bepaling, is o.m. vereist dat er een redelijk evenredigheidsverband bestaat tussen de inmenging in het eigendomsrecht en het nagestreefde doel van algemeen belang (3).

Te dezen moet vastgesteld worden dat het vigerende artikel 18bis van het decreet van 16 april 1996 voorziet in een recht op vergoeding ten gunste van de eigenaars van onroerende goederen die in een beschermd landschap liggen, als hun onroerend goed een waardevermindering ondergaat die rechtstreeks voortvloeit uit de voorschriften van een rangschikkingsbesluit. Het komt de Raad van State voor dat die regeling van aard is dat een evenwicht kan worden bereikt tussen het individueel recht van de eigenaar en het algemeen belang dat met de rangschikking wordt nagestreefd.

(3) Zie, o.m., Europees Hof voor de Rechten van de Mens, (E.H.R.M.), 24 oktober 1986, AGOSI, Publ. Cour, reeks A, vol. 108, p. 18, § 52; E.H.R.M., 25 oktober 1989, A. Jacobsson, o.c., vol. 163, p. 17, § 55.

Rekening houdend met die mogelijkheid, kan geconcludeerd worden dat het ontworpen artikel 12 van het decreet van 16 april 1996 niet strijdig is met de voornoemde verdragsbepaling.

3. Door te bepalen dat de verplichtingen welke volgen uit het beschermingsbesluit "cumulatief gelden" met eventuele verplichtingen welke uit "andere wetgeving" voortvloeien, maakt de ontworpen bepaling de bedoeling van de stellers van het ontwerp (zie nr. 1) niet voldoende duidelijk (4).

Als bedoeld wordt dat de overheid, bij het vaststellen van een beschermingsbesluit, niet gebonden is door de bestemmingsvoorschriften van de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen, zou het ontworpen artikel 12 moeten worden aangevuld met een bepaling die als volgt kan worden geredigeerd :

"De voorschriften van een besluit tot voorlopige of definitieve bescherming als landschap gelden ongeacht de bestemming van de betrokken gronden volgens de plannen van aanleg, vastgesteld met toepassing van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, of de ruimtelijke uitvoeringsplannen, vastgesteld met toepassing van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.".

(4) Dit is evenmin het geval met de toelichting, waar gesteld wordt dat de beschermingsbesluiten "naast andere wetgevingen staan".

Artikel 8

1. In de inleidende zin moet melding gemaakt worden van het feit dat artikel 16 van het decreet van 16 april 1996 is gewijzigd bij het decreet van 21 oktober 1997.

2. In het ontworpen artikel 16, § 4, dienen de woorden "bedoeld in artikel 16, § 1" te worden vervangen door "bedoeld in § 1".

Artikel 9

1. In het ontworpen artikel 17, § 3 (artikel 9, 3°, van het ontwerp) moet worden bepaald op welke basis de onderhoudspremie van maximaal 40 % wordt berekend. Waarschijnlijk wordt bedoeld dat de onderhoudspremie maximaal 40 % van de totale kostprijs van de instandhoudings- en onderhoudswerken kan bedragen.

Mutatis mutandis geldt deze opmerking eveneens voor het ontworpen artikel 17, § 4, tweede lid.

2. Luidens het ontworpen artikel 17, § 5, eerste lid (artikel 9, 4°, van het ontwerp) kan het Vlaamse Gewest een landschapspremie verlenen voor de opmaak en de uitvoering van de beheersplannen van erkende natuurreservaten als bedoeld in artikel 72, § 2, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu,

voorzover het beheersplan en de uitvoering ervan "conform" zijn aan het advies van de administratie bevoegd voor landschappen.

Overeenkomstig het voornoemde artikel 72, § 2, wordt voor de landschappen gelegen in natuurreservaten één enkel beheersplan per natuurreservaat opgemaakt, en zulks "overeenkomstig het decreet van 21 oktober 1997". Daartoe vraagt de ambtenaar van het bestuur bevoegd voor het natuurbehoud het advies van de administratie bevoegd voor landschappen. Indien dat advies niet binnen een termijn van dertig dagen wordt uitgebracht, wordt het geacht gunstig te zijn. De administratie bevoegd voor landschappen geeft volgens die decreetsbepaling m.a.w. slechts een niet bindend advies.

Zoals de gemachtigde van de regering heeft bevestigd, komt die regeling erop neer dat zich gevallen kunnen voordoen waarin het beheersplan dat is goedgekeurd door de minister bevoegd voor het natuurbehoud, niet overeenstemt met het advies van de administratie bevoegd voor de landschappen. In die gevallen zal dan ook geen landschapspremie worden toegekend.

3. In het ontworpen artikel 17, § 7 (artikel 9, 4°, van het ontwerp) moeten de woorden "de voorwaarden en de procedure van de onderhouds- en landschapspremie" worden vervangen door "de voorwaarden en de procedure voor het toekennen van de onderhouds- en landschapspremie".

Artikel 10

1. Dit artikel strekt ertoe in het decreet van 16 april 1996 een hoofdstuk Vbis in te voegen, bestaande uit de artikelen 18bis tot 18quater. In het voornoemde decreet zijn evenwel reeds een artikel 18bis en een artikel 18ter ingevoegd, bij het decreet van 8 december 2000. De thans in te voegen artikelen moeten derhalve worden vernummerd tot 18quater, 18quinquies en 18sexies.

2. In het ontworpen artikel 18bis, § 2 (lees : 18quater, § 2) moeten de woorden "de voorwaarden en de procedure van die financiële bijdrage" worden vervangen door "de voorwaarden en de procedure voor het toekennen van die financiële bijdrage".

Artikel 11

1. Artikel 11, 2°, strekt ertoe de overgangsregeling vervat in artikel 22, § 2, van het decreet van 16 april 1996 aan te vullen met een bepaling luidens welke "voor beschermingsbesluiten, genomen met toepassing van de wet van 7 augustus 1931, gewijzigd bij de decreten van 13 juli 1972 en 14 juli 1993, ... de lijst van de kadastrale percelen (wordt) gelijkgesteld aan het plan".

In de algemene toelichting wordt met betrekking tot die ontworpen bepaling gesteld wat volgt :

"Een derde aanpassing is ingegeven uit de noodzaak tot het herstel van de rechtszekerheid van een aantal beschermde landschappen. Voornamelijk in de jaren '80 werden belangrijke en omvangrijke landschappen beschermd zoals de Brechtse Heide. Voor deze landschappen was het materieel onmogelijk om de beschermingsplannen die op basis van de kadastrale kaarten werden samengesteld, mee te betekenen aan alle eigenaars. Soms waren er immers meer dan 20 plannen als bijlage bij het beschermingsbesluit en meer dan 500 eigenaars. Daarom werd aan alle eigenaars een volledige lijst bezorgd van alle beschermde percelen met aanduiding van de eigendomstoestand. Hierdoor waren zij perfect op de hoogte van de correcte juridische afbakening van de bescherming en werden hun belangen als eigenaar gevrijwaard. Nochtans wordt momenteel het niet-betekenen van de plannen zelf aangegrepen als argument om de rechtsgevolgen van de bescherming aan te vechten. Daarom is het belangrijk om (aan) de lijst van de kadastrale percelen met vermelding van de eigendomstoestand dezelfde juridische waarde te verlenen voor de betrokken landschappen".

In de artikelsgewijze commentaar bij artikel 11 wordt gepreciseerd dat het niet betekenen van het plan inzonderheid door de Raad van State wordt beschouwd als een vormgebrek.

De ontworpen bepaling komt erop neer dat met terugwerkende kracht de procedure voor het betekenen van de beschermingsbesluiten genomen met toepassing van de wet van 7 augustus 1931 wordt gewijzigd om aldus onregelmatige betekeningen te regulariseren.

Zoals het Arbitragehof er reeds meerdere malen heeft op gewezen, is de niet-retroactiviteit van wetten of decreten een waarborg ter voorkoming van rechtsonzekerheid,

en vereist die waarborg dat het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een welbepaalde handeling kan voorzien op het tijdstip dat de handeling wordt verricht (5). Nog volgens het Arbitragehof kan de terugwerkende kracht enkel worden verantwoord op grond van bijzondere omstandigheden, inzonderheid wanneer zij onontbeerlijk is voor de goede werking of de continuïteit van de openbare dienst; indien bovendien blijkt dat de terugwerkende kracht tot gevolg heeft dat de afloop van een of meer gerechtelijke procedures in een welbepaalde zin wordt beïnvloed of dat rechtscolleges worden verhinderd zich uit te spreken over een welbepaalde rechtsvraag, vergt de aard van het in het geding zijnde beginsel dat uitzonderlijke omstandigheden een verantwoording bieden voor het optreden van de wetgever, dat ten nadele van een categorie van burgers inbreuk maakt op de jurisdictionele waarborgen die aan allen worden geboden (6).

Zo, op grond van de in de memorie van toelichting aangevoerde redenen, kan worden aangenomen dat met de retroactiviteit van de ontworpen bepaling een wettig doel wordt nagestreefd, lijken die redenen niet van die aard te zijn dat ze een ingrijpen in hangende rechtsgedingen kunnen verantwoorden. Een dergelijke maatregel lijkt in casu de

(5) Zie o.m. Arbitragehof, 20 mei 1998, nr. 49/98, overw. B.4; 9 februari 2000, nr. 17/2000, overw. B.4; 29 maart 2000, nr. 36/2000, overw. B.5.

(6) Zie o.m., benevens de in de vorige noot vermelde arresten, Arbitragehof, 6 november 1997, nr. 64/97, overw. B.5; 14 januari 1998, nr. 3/98, overw. B.7; 15 september 1999, nr. 97/99, overw. B.23; 6 december 2000, nr. 128/2000, overw. B.6.1; 13 maart 2001, nr. 38/2001, overw. B.14.1; 18 april 2001, nr. 45/2001, overw. B.5.3.

toets aan het evenredigheidsbeginsel niet te kunnen doorstaan.

De retroactiviteit mag m.a.w. niet tot gevolg hebben dat eigenaars of gebruikers van gronden die zich in hangende gedingen beroepen op de onwettigheid van de betekening van de bedoelde beschermingsbesluiten, beroofd worden van de mogelijkheid dat vastgesteld wordt dat die besluiten door een onwettigheid zijn aangetast. Te dien einde zou aan het ontworpen artikel 22, § 2, derde lid, een lid moeten worden toegevoegd dat kan worden geredigeerd als volgt :

"De bepaling van het vorige lid doet geen afbreuk aan de mogelijkheid om de rechtsgeldigheid te betwisten van individuele rechtshandelingen, gesteld met toepassing van de wet van 7 augustus 1931, voorzover de betwisting in rechte is opgeworpen vóór de bekendmaking van het decreet van ... tot wijziging van het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen."

2. Artikel 11, 3°, van het ontwerp strekt ertoe aan artikel 22 van het decreet van 16 april 1996 een paragraaf 3 toe te voegen krachtens welke de Vlaamse regering voor het landschap karakteristieke gebouwen kan aanduiden in reeds beschermde landschappen. Luidens de ontworpen bepaling worden gebouwen die opgenomen zijn in de inventaris van het bouwkundig erfgoed en die gelegen zijn binnen reeds beschermde landschappen, bovendien gelijkgesteld met voor het landschap karakteristieke gebouwen.

De ontworpen bepaling komt erop neer dat bestaande beschermingsbesluiten (kunnen) worden gewijzigd, zonder dat, met betrekking tot die wijzigingen, de voorgeschreven procedure voor het vaststellen van de beschermingsbesluiten wordt gevolgd. Aangezien de aanduiding van de bedoelde gebouwen er evenwel uitsluitend toe strekt te voorzien in de mogelijkheid om subsidies toe te kennen voor het onderhoud en de instandhouding van die gebouwen (zie opmerking 1 bij artikel 5 van het ontwerp hiervóór), rijst er geen principieel bezwaar tegen de ontworpen regeling.

Wat de in de ontworpen bepaling vermelde "inventaris van het bouwkundig erfgoed" betreft, heeft de gemachtigde van de regering verklaard dat die inventaris bij besluit van de Vlaamse regering of bij ministerieel besluit zal worden vastgesteld.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	W. DEROOVER,	eerste voorzitter,
	D. ALBRECHT,	staatsraden,
	P. LEMMENS,	
	H. COUSY,	assessoren van de
	A. SPRUYT,	afdeling wetgeving,
Mevrouw	F. LIEVENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. B. SEUTIN, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. J. DRIJKONINGEN, referendaris.

DE GRIFFIER,

DE EERSTE VOORZITTER,

F. LIEVENS

W. DEROOVER

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Artikel 4

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Het opschrift van het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen wordt vervangen door wat volgt : "decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg".

Artikel 3

Artikel 2 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

" Artikel 2

Dit decreet regelt de bescherming van de in het Vlaamse Gewest gelegen landschappen, de instandhouding, het herstel en het beheer van beschermde landschappen, en stelt maatregelen vast voor de bevordering van de algemene landschapszorg. "

Aan artikel 3 van hetzelfde decreet wordt een 7° toegevoegd die luidt als volgt :

7° algemene landschapszorg : het stimuleren van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van cultuurhistorische, fysisch-geografische en esthetische landschapswaarden, alsook van de kleine landschapselementen, zoals gedefinieerd in artikel 2, 6° van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu. "

Artikel 5

In artikel 6 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in § 2 wordt 4° vervangen door wat volgt :

"4° een plan als bijlage dat de grenzen van het landschap, het relevant actueel gebruik van het geheel van de gronden en in voorkomend geval de voor het landschap karakteristieke gebouwen aangeeft. "

2° § 3 wordt vervangen als volgt :

"Het besluit tot voorlopige bescherming kan de teeltkeuze van actueel agrarisch geëxploiteerde gronden niet beperken behoudens voor wat betreft :

1° historisch permanent grasland ;

2° overig grasland of akkerland, met het oog op het herstel van historisch permanent grasland, gelegen in :

a) de groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang, agrarische gebieden met bijzondere waarde, natuurontwikkelingsgebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met als overdruk overstromingsgebied, wachtbekkens en militaire domeinen, ontginningsgebieden die een van de in dit artikel genoemde bestemmingen als nabestemming hebben, op de plannen van aanleg met toepassing van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996

of de ruimtelijke uitvoeringsplannen met toepassing van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening ;

- b) de beschermde duingebieden aangewezen met toepassing van het decreet van 14 juli 1993 houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen."

- b) de beschermde duingebieden aangewezen met toepassing van het decreet van 14 juli 1993 houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen."

- 3° In § 2, tweede lid, worden de woorden "artikel 16 § 3" vervangen door de woorden "artikel 16, § 1".

Artikel 6

In artikel 10 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° in § 1 wordt 4° vervangen door wat volgt :

"4° een plan als bijlage dat de grenzen van het landschap, het relevant actueel gebruik van het geheel van de gronden en in voorkomend geval de voor het landschap karakteristieke gebouwen aangeeft."

- 2° In § 2 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt :

"Het besluit tot bescherming kan de teeltkeuze van actueel agrarisch geëxploiteerde gronden niet beperken behoudens voor wat betreft :

- 1° historisch permanent grasland ;

- 2° overig grasland of akkerland, met het oog op het herstel van historisch permanent grasland, gelegen in :

- a) de groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang, agrarische gebieden met bijzondere waarde, natuurontwikkelingsgebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met als overdruk overstromingsgebied, wachtbekkens en militaire domeinen, ontginningsgebieden die een van de in dit artikel genoemde bestemmingen als nabestemming hebben, op de plannen van aanleg met toepassing van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996 of de ruimtelijke uitvoeringsplannen met toepassing van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening ;

Artikel 7

Artikel 16 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, wordt vervangen door wat volgt :

"Artikel 16

§ 1. Met het oog op het verwezenlijken van de beheersdoelstellingen, bedoeld in artikel 10, § 1, 3°, kan voor een beschermd landschap of een deel ervan een beheerscommissie worden opgericht en een beheersplan worden opgesteld.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels inzake oprichting, samenstelling en werking van deze beheerscommissies.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt eveneens de nadere regels inzake de opmaak en de uitvoering van de beheersplannen. Het beheersplan moet in overeenstemming zijn met het natuurrichtplan, bepaald in artikel 48 en 50 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

§ 4. Een goedgekeurd beheersplan in het kader van het bosdecreet van 13 juni 1990, dat aangevuld wordt met een luik waarin maatregelen ter verwezenlijking van de beheersdoelstellingen voor een beschermd landschap zijn opgenomen, kan gelijkgesteld worden aan het beheersplan, bedoeld in § 1. De Vlaamse regering kan hiervoor nadere regels vaststellen."

Artikel 8

In artikel 17 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° In § 1 worden de woorden "het beheersplan" vervangen door de woorden "de beheersdoelstellingen".
- 2° In § 2 worden de woorden "zoals vastgelegd in het door de Vlaamse regering goedgekeurde beheersplan" geschrapt.
- 3° § 3 en § 4 worden vervangen door wat volgt :

"§ 3. Voor instandhoudings- en onderhoudswerken in beschermde landschappen kan het Vlaamse Gewest een onderhoudspremie verlenen. Indien er voor een beschermd landschap of delen ervan een goedgekeurd natuurrichtplan bestaat, dienen deze werken in overeenstemming te zijn met dat plan. De onderhoudspremie bedraagt maximaal 40 % van de totale kostprijs van de werken.

§ 4. Voor de opmaak en de uitvoering van de beheersplannen voor beschermde landschappen kan het Vlaamse Gewest een landschapspremie verlenen.

Deze landschapspremie is samengesteld uit de bijdragen van het Vlaamse Gewest en de provincie(s) en de gemeente(n) in kwestie, in de volgende procentuele verhouding ten opzichte van de totale kostprijs :

- 1° voor het opmaken van het beheersplan :
- Gewest : 80% ;
- 2° voor instandhoudings-, onderhouds-, herstel- en verbeteringswerken :
- a) Gewest : 50 %
- b) Provincie : 10 %
- c) Gemeente : 10 % ;
- 3° voor ontsluitings-, onderzoeks- en voorlichtingswerkzaamheden :

Gewest : 20 %."

- 4° Er wordt een § 5 tot en met § 7 toegevoegd die luiden als volgt :

"§ 5. Voor de opmaak en de uitvoering van beheersplannen van erkende natuurreservaten zoals bedoeld in artikel 72, § 2, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu kan het Vlaamse

Gewest een landschapspremie verlenen, voor zover ze conform zijn aan het advies van de administratie, bevoegd voor landschappen.

De landschapspremie is samengesteld uit de bijdragen van het Vlaamse Gewest en de provincie(s) en de gemeente(n) in kwestie, in de volgende procentuele verhouding :

- 1° voor het opmaken van een beschrijving van de cultuurhistorische of esthetische waarden van het landschap in het beheersplan :

Gewest : 80% ;

- 2° voor de in het beheersplan van het natuurreserveaat opgesomde instandhoudings-, onderhouds-, herstel- en verbeteringswerken om cultuurhistorische of esthetische redenen :

- a) Gewest : 50 %
- b) Provincie : 10 %
- c) Gemeente : 10 %.

§ 6. De onderhouds- of landschapspremie wordt toegekend aan de persoon die met goedkeuring van de betrokken eigenaars en houders van zekelijke en/of persoonlijke rechten, de door haar of hem aangevraagde werken uitvoert.

§ 7. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden en de procedure voor het toekennen van de onderhouds- en landschapspremie."

Artikel 9

In hetzelfde decreet wordt een hoofdstuk Vbis ingevoegd dat luidt als volgt :

"HOOFDSTUK Vbis

Maatregelen voor algemene landschapszorg

Artikel 18quater

§ 1. Voor maatregelen ten behoeve van de algemene landschapszorg kan de Vlaamse regering een financiële bijdrage toekennen aan de gemeenten.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van die financiële bijdrage.

Artikel 18quinquies

§ 1. Met het oog op het beleid inzake algemene landschapszorg, kan de Vlaamse regering een landschapsatlas en een landschapskenmerkenkaart voor het Vlaamse Gewest vaststellen.

De landschapsatlas is de atlas van de relictten van de traditionele landschappen, waarin de landschapskenmerken weergegeven worden voor zover deze een erfgoedwaarde hebben.

In de landschapskenmerkenkaart worden naast de landschapskenmerken die een erfgoedwaarde hebben ook andere ruimtelijk structurerende landschapskenmerken opgenomen.

§ 2. Op basis van de landschapsatlas en de landschapskenmerkenkaart kan de Vlaamse regering voor maatregelen ten behoeve van de algemene landschapszorg een financiële bijdrage toekennen.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden en de procedure voor het toekennen van die bijdrage.".

Artikel 18sexies

§ 1. Voor de algemene landschapszorg in definitief erkende regionale landschappen zoals bepaald in artikel 54 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, kan de Vlaamse regering een financiële bijdrage toekennen aan deze regionale landschappen.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden en de procedure voor het toekennen van die bijdrage.".

Artikel 10

In artikel 22 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In § 2, tweede lid worden de woorden : "met uitzondering van de verplichting om binnen de

twee jaar een beheersplan op te stellen" geschrapt.

2° Aan § 2 wordt een derde lid toegevoegd dat luidt als volgt :

"Voor beschermingsbesluiten, genomen met toepassing van de wet van 7 augustus 1931, gewijzigd bij de decreten van 13 juli 1972 en 14 juli 1993, wordt de lijst van de kadastrale percelen met eigendomstoestand gelijkgesteld aan het plan.

De bepaling van het vorige lid doet geen afbreuk aan de mogelijkheid om de rechtsgeldigheid te betwisten van individuele rechtshandelingen, gesteld met toepassing van de wet van 7 augustus 1931, voor zover de betwisting in rechte is opgeworpen vóór de bekendmaking van het decreet van [...] tot wijziging van het decreet van 16 april houdende bescherming van landschappen.".

3° Er wordt een § 3 toegevoegd die luidt als volgt :

"§ 3. De Vlaamse regering kan voor het landschap karakteristieke gebouwen aanduiden in reeds beschermde landschappen.

Gebouwen die opgenomen zijn in de inventaris van het bouwkundig erfgoed en die gelegen zijn binnen reeds beschermde landschappen worden gelijkgesteld met voor het landschap karakteristieke gebouwen.".

Brussel, 14 september 2001.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en
Buitenlands Beleid,*

Paul VAN GREMBERGEN.